

Itëfëta nte kerëk San pañare Yesu Wade yehëhna hnë inji kayëte

Ale herëk inji kayëte ña tufëhnana bare namu vacërakëlo vële hwëtahnëka Yesu va lehnëk Afayik San herëk. San gë Sak vërah Sebedë yeho. Vëfëla waÿis yeho ante macëkëhniwo Yesu tëfëniha ña (Matiye 4.21). «Ale ñahnëk Yesu ÿa» San macik (13.23; 20.2; 21.7, 20).

Itëfëta nte kerëk San pañare Yesu ÿa mpëdara Efes hna kerik yëbëlan wabëhn wafëhw imbëd gë wahnah gë keme g'ipëhw (90-110) ga ndëcëk hnagi Yesu ÿa. Inji kayëte fo wok kwëhnana wahnës wadindaryindan. Doku Yesu hnë Yuðe hna tëfëtað hara gena Galile hna had gante tëfëtani wäÿëntaw ka. Tufahnëdëhniha Yesu had Ajë Wën, wanës ña, humpen vë duniÿa, mburu uwám, rënka soñe wape, aheryëherya afërën, nkaÿ ña, toña ÿa do uwám wä, do ale vëhnëndanëdëhëhni vësëm. Hwënta mbëd gë wahi hn'inji kayëte Yesu pëyahnëd «AMI YE». Iÿin ryënkwëtehnëd Vikerëh Ulëm 3.14 hn'ile ntehnad Wën «YAWÉ», umë fëhnëtanëd «AMI YE».

Iÿi yëb 20.31 nke soñe ile kerahnëk inji kayëte: «Bare ile yehëhna ÿi, kerik soñe ahwëtahnahnu Yesu ye Arëhnayik a, Aju Wën ÿa, do ge kwëtahnërunëha, nuÿadun sël ntaÿary, uwám pary wä, g'uÿac lëwu wä.»

Wëlin wanës wakwëhn nafa hn'inja kayëte: wasëwif, wanës, wënka, uwám, humpen, Ami ye.

Wëlin gante nke kayëte ka:

Yesu, Wanës Wën (1.1-18)

Ucedeya San Ayary (1.19-34)

Yesu tëhnakëhni vërëf vëlëwu vëryënkwëryënk (1.35-51)

Yesu karanëdehëhni do njërënëdehëhni vahnë (2.1-11.57)

Itëk Yesu Yerusalem do icëm dëwu (12.1-19.42)

Ibëhn Yesu (20.1-10)

Yesu cahnahnekëhni vërëfal vëlëwu (20.11-21.25)

Yesu, Wanës Wën

¹ Wapëgwa hna, ale ye Wanës ña tëko nke. Gë Wënu ña nkeniho, do Wënu ña yeho umë dënk.

² Ha, umë wapëgwa hna gë Wënu ña nkeniho.

³ Wënu ña g'umë ntik le-wo-le ÿa; ñoñ diyina hnë vile liyik hna fop hamëhni lëwu. ⁴ Hnë umë nkeho uwám paryi wá, uwám urac yeho humpen vahnë ña. ⁵ Humpen ha pëtëf hn'umëhwëry hna, do mëhwëry uña dípehnëlahna.

⁶ Cahnëko asan ale payiko Wënu ña, San Ayary a maciko. ⁷ Njijëko soñe nke sedë humpen ha, do gë cedeya ntëwu ña vahnë va fop nkwëryahnëni do kwëtahnahnëni. ⁸ Gena umë dënk yeho humpen ha, bare nke sedë humpen payijiko.

⁹ Huñi humpen yeho humpen paryi ha, hunte yijëf duniÿa li pena ale-wo-le ÿa. ¹⁰ Umë, hnë duniÿa li tëko nke, do g'umë ntiyiko duniÿa ÿi, bare duniÿa ÿi yavëtëlahna. ¹¹ Njijëk

hnë bulunda lëwu hna, bare bulunda lëwu ŷa vëhacalahna.

¹² Bare ale-wo-le hacaka do hwëtahnëka ŷa njëdfaka imëk nke fatah Wën. ¹³ Gena ile nagini hn'idonk aséval, ma g'iña ahnë ŷi, bare kabi Wënu na likëhni nkeni vërahu.

¹⁴ Wanës na mbacako ahnë do gë fuhnë ntëdëntiko. Ipërëna na njabëkawo gë toña ŷa. Njavëtëbun inaŷ dëwu na, inaŷ nte nuŷak kabi Ajë Ryamboli Rëm ŷa ye. ¹⁵ San cedeya ntëwu hna pëyahniko bulunda hna: «Wëliho ale hnësëndëmuno ante ntehnëdfuho: ale rëfidëho ŷa ndënkwëhniko kabi rëko nke yehahnëndu ami ŷa.»

¹⁶ Nuŷabun fop hn'iyab kaŷëhnahn dëwu hna viŷë vifërën do vifërën kat. ¹⁷ Ha, Wënu na vëhni Moyis tëfaryëk njëdafu sariya ŷa, do kaŷëhnahn ina gë toña fadah ŷa vëhni Yesu Këris padënek Wënu na. ¹⁸ Wëla aryampo nulahna Wënu na, ge gena Ajë Ryamboli, ale ye Wënu na fëna. Umë ye ðarël Rëm hna do njëtëndanëkëfuna.

Ucedëya San Ayary

¹⁹ Vësankaf wasëwif va Yerusalem hna payinihëhniwo vësëna wasadëha va, gë Walevi wã, soŷe njini tëyëniha San bi mo nke. Wëlin cedeya ntëwu na.

²⁰ Më ntëkwakëhni tase vahnë fop hara ñoñ coŷëlëhniwohna: «Gela Arëhnayik a.»

²¹ Më mbok tëyëniha: «Awa mo yeru? Eli bi yeru?»

Më ntëkwakëhni: «Hali, gela Eli.»

Më mbok tëyëniha: «Kila ŷa bi yeru?»

Më mbok ntëkwakëhni: «Hali.»

²² Awa më tÿëniha: «Mo lë yeru? Afo yifu hnësëhnëfuni vële fayikëfu va iñë. Wëjë, mo yeru lehnëru?»

²³ Më ntëkwak: «Ami ye “ale nësahnëd kila le w̄acik Esayi ryekad wula hna: ‘dinëhnëryina vankaw̄ vacatah d̄us Ahwëhn a!✧”»

²⁴ Nkentiniho wafarise hnë vële fayiko vëhni San va. ²⁵ Më mbok tÿëniha kat: «Ge gelihna Arëhnayik a, Eli, ma Kila ÿa, awa sojë ye yaryëdühëhni vahnë va?»

²⁶ Më ntëkwakëhni: «Ami, gë wënka njaryëdëfu, bare nkehëhna hnë w̄uhnë ale worun yëtëluhna nafa lëw̄u ÿa. ²⁷ Umë rëfidëho, bare catëla dënk fëtahnu viyëba wapary wadëw̄u va.»

²⁸ Watac fop Betani le ye d̄arël sën Yurëdan hna ntiyako, hn'ile njaryëdëhëhniwo San vahnë hna.

Yesu, Fape Wën

²⁹ Ga pacëk, San më nuka Yesu ga njijëd gë ÿalu, më ntehnëk: «Wëliho Fape Wën fante lihëtëd wameh d̄uniÿa fa. ³⁰ Sojë lëw̄u ÿa hnësëndëmuno ante ntehnëdëfuho: “Asan rëfidëho, umë lëbëko kabi umë yeho rëkahnindu ÿa.” ³¹ Ami fëna yëtëlëwohna, bare ge njijëbu yaryëndu gë wënka, sojë liwu njëtëniha bulunda Isërayel ÿa ye.»

³² San më mbok ntehnëk kat: «Nubu Iyir Wënu ña ga cëlid g'ambin had fah nij ntëd hnë umë. ³³ Yëtëlëw̄ohna ten bi mo ye, bare Wënu ña

---

✧ **1:23** 1.23: Esayi 40.3

sañetiko yaryëndu gë wënka, umë lehnëkowo: “Nufu Iyir iña ga cëlid do njij hnë asan; umë rëkëd njaryënd g'Iyir Ipacah iña.”» ³⁴ San më nkwënëk: «Nubu rac do sedë yebu: aÿi asan Aju Wënu ña ye.»

Vërëfal vëryënkwëryënkw Yesu

³⁵ Ga pacëk, San hnam fo nko, gë vëhi hnë vërëfal vëlëwu va. ³⁶ Më nuka Yesu ga ndëcëd, më ntehnëk:

«Wëliho Fape Wën fa!»

³⁷ Vërëfal vëhi va, ga nkwëryëni wanës San watac, më tēfëlehnëniha Yesu.

³⁸ Umë më cahëtak do nuhni ga tēfëlehnëdëniha, më ntehnëkëhni: «Ye ÿadun?»

Më ntëkwani: «Rabi, (umë fëhnëtanëd Aharan), ne ntëdëru?»

³⁹ Më ntëkwakëhni: «Yijën, nufun.» Awa njilehnëni do nuni hn'ile ntëdëk hna. Nkëhnëko tēk wawati wahnah g'anent do g'umë ñëwëlahnëniho hn'ile wojëko hnë fac ÿa.

⁴⁰ Aryampo hnë vërëfal vëhi San vërac, Andëre yeho, aheryu Simo Piyer.

⁴¹ Më njik ten vëhni acëru Simo hna do ntehna: «Nubunëha Arëhnayik a.» Umë ye fëna Këris ÿa.

⁴² Do njolehna hn'ile nke Yesu hna. Yesu më njëkëka gë yasery do ntehna: «Simo aju San yeru. Awa Sefas rëkëdëru awacënde.» Umë fëhnëtanëd «Piyer» gë wanës wagërek ña. (Umë ye «Itaka»).

Filip gë Natanayel

⁴³ Ga pacëk, Yesu pëhnako nji Galile. Më nuka asan ale w̄aciko Filip do nteha: «Tëfe!»

⁴⁴ Awa Filip tac nkol ndampo fo nkeniho gë vëhni Andëre gë Piyer. Betësayida maciko.

⁴⁵ Filip, umë fëna, më njik təkata asan ale w̄aciko Natanayel do nteha: «Nubunëha ale ntehnëdfëho Moyis hnë kayëte sariya hna, do wakila ɲa fëna pëyahnëni soɲe lëw̄u ɲa. Yesu ye, aju Yosef, mbë nkol Nasaret ɲa.»

⁴⁶ Natanayel më ntëkwaka: «Mbë Nasaret? Iñë fërën kod bi mati Nasaret?»

Filip më ntëkwaka: «Yij, nuɖu wëjë dënk.»

⁴⁷ Yesu, ga nuka Natanayel ga njijëd, më ntehnëk: «Wëliho avë Isërayel paryi ɲa, asan ahwëhn wamër këm ye.»

⁴⁸ Natanayel më tëyëka: «Hak njëtahnëruho?»

Yesu më ntëkwaka: «Ani gë macahnëndi Filip ɲa, ante nkeku kuyët anuɲ ɲa, nukëmi.»

⁴⁹ Awa Natanayel më ntëkwaka: «Wëjë, Aharan, wëjë ye Aju Wënu ɲa, ahnaŵ vëvë Isërayel va!»

⁵⁰ Yesu më ntëkwaka: «Ile lehnëmi nukëmi kuyët anuɲ ɲi bi hwëtahnantuho? Nuɖu viyë vifëmpëhnahnah ntëbi viyë!» ⁵¹ Do më nkwënëk: «Toña ɲa fëyadëmu: nuɖun ambin ɲa ga pidëtak do wamëleka Wënu ɲa ga kayëndëni do cëlindëni gë fere Ajë Ahn'a!✧»

2

Iñël nte yeho Kana

¹ Fac rarëna hna, ambënt iñël yeho nkol Kana, resiyo Galile hna. Hnëmu Yesu hnam nkentiko. ² Yesu fëna payehnaryiniho iñël tac gë vërëfal vëlëwu va do njintiniho. ³ Hara uñen uña pëgwëko pund. Awa, hnëmu Yesu më ntehnëka: «Vëworyaryëna uñen.»

⁴ Yesu më ntëkwaka: «Asëval, ye ye yëbëlan fu? Wati mën ile lihandëbu iñë ya tükëna ten.»

⁵ Awa hnëmu më ntehnëkëhni vëryokuñ vële yeho hnam va: «Diryin fop ile ntehnëdëhu ya.»

⁶ Nkeho hnam yunkwahn wëraka mbëd g'undaw vunte tawahnëdëniho wasëwif wã wënka, wante ñuhnandëni gante nke namu lëw hni ka. Kodëho taw yëbëlan walitër wafëhw imbëd gë warar (80) ma keme gë wafëhw wahi (120).

⁷ Yesu më ntehnëkëhni vëryokuñ va: «Tëmpënëryin hnë vuñi vunkwahn wënka.» Do më tawëni hafo wafiw hna.

⁸ Awa Yesu më ntehnëkëhni: «Tame ñëryëryin, ayinehnuna ale sahëlenda.»

Më ntini koyëna. ⁹ Arac më njëkëk do wëli wënka ña mbacako uñen. Yëtëlohna bi ne matik uñi ñen, hara vëryokuñ va njëtëniho, kafi vëhni yiryëko wënka ña. Tañ më macehnëka ale yëlëdëho ya ¹⁰ do ntehna: «Vahnë va fop uñen nte yak fërënak ña cehëlnëdëni ten, do ge vahnë va ndëwëni, tac do gë yëdayini unte wok përenana d'us ña. Bare wëjë, kwëtëru unte yak fërënak ña hafo iyi wati! Cañëk!»

¹¹ Koyëna ntiko Yesu dahëse fëmpëhnahnah ryënkwëryënkwa ya. Watac Kana mbë Galile hna

ntiyako. Koyëna tufahnëko inaỹ dëwũ ña do vëréfal vëlëwũ va kwëtahnënihawo g'ahawãry.

¹² Ga ndëcëk watac, Yesu më njini Kaperënaỹum gë hnëmu, gë vëheryu, do gë vëréfal vëlëwũ va, bare wafac fo ñëwëlahnëniho hnam.

Yesu Cery Wën Cankaf hna

¹³ Wati le ntihandëni wasëwif ambënt Pak ña rëhajëko do Yesu më njik gë Yerusalem.

¹⁴ Tëkatëkëhniwo selele Cery Wën Cankaf hna vëwaf wuhni, gë wape, gë wëfah do gë vëwëcët koryi vële ryokunëdëho watabali wadëw hni hna.

¹⁵ Awa Yesu më nufëk ryeyët, nti wus, do ntahni fop selele Cery Wën Cankaf hna, gë wape ña, do gë wuhni wã, do pat watabali vëwëcët koryi va hafo koryi yã campëlehn.

¹⁶ Tac ntehnëhni vëwaf wëfah va: «Dihëtëryin iỹin fop ani! Cery Rëm mën ña ye. Bok aliwu cery vëwaf!»

¹⁷ Awa vëréfal va ndënkwëtalehnëni wanji wanës Vikerëh: «Iña inte hwëhnabu soñe Cery hu ña, E Wën, iña tac nke hnë ami përekanëdëho gante përekanëdëha uñen ahnë ka.»[☆]

¹⁸ Awa vësankaf wasëwif va më tëyëniha Yesu: «Iyëhne dahëse fëmpëhnahnah hodu ali arufahnëfu kwëhnaru fanka alihahnënd aki?»

¹⁹ Yesu më ntëkwakëhni: «Këfëryin aña Cery Wën, do hnë wafac warar, mbokaryëdëfu wãtëndu.»

²⁰ Më ntehnëniha: «Wabëhn wafëhw wahnah g'imbëd g'iryaw (46) vëryëbun an'acery, bare

[☆] **2:17** 2.17: Wahnëw 69.10

wëjê hnë wafac warar mbëryëdu?» ²¹ Bare «Cery Wën», nte nësëdëho Yesu ña, imbahn dëwu ña dënk yeho. ²² Ga mbiyëk, ante matëko Yesu vësëm hna, vërëfal vëlëwu va ndënkwëtaniho nësëko watac, do kwëtahnëniho Vikerëh va do gë wanës wante nësëko Yesu ña.

Yesu njëtëk ðus walawary vahnë

²³ Ante nkeho Yesu Yerusalem ña, hnë wati ambënt Pak hna, vahnë vëyabah kwëtahnënihawo kabi nuniho wëdahëse wapëmpëhnahnah wante ntidëho ña. ²⁴ Bare Yesu pacahnëlawohna gë vëhni, kabi njëtëkëhniwo ðus vahnë va fop. ²⁵ Ahnë kodilohna njëtëndana iñë ile nkok yëtëna kabi njëtëko ile yehëhna vintaŵary vahnë ña.

3

Yesu gë Nikodem

¹ Hnë wafac warac, nkeho hnam asan ale ŵaciko Nikodem; asankaf wasëwif yeho do farise yeho. ² Asan arac yiko hn'umëd ndampo təkata Yesu do ntehna: «Aharan, njëtëbun Wënu ña fayiki ayij aharañëfu kabi ahnë kodina nti wëdahëse wapëmpëhnahnah gë wante lidu ki ge Wënu ña gena gë umë.»

³ Yesu më ntëkwaka: «Toña ÿa fëyadëmi: ahnë kodina nu Naw Wënu ña ge nagina g'ahaŵary.»

⁴ Nikodem më tëyëka: «Hak kodë nagi ahnë g'ahaŵary ge tək cër? Kod bi mboka ðonk hnëmu hna do mbok nagi higëna?»

⁵ Yesu më ntëkwaka: «Toña ÿa fëyađëmi: ahnë kodina tënkw Nawn Wën hna ge nagina hnë wënka do hn'Iyir Ipacah hna. ⁶ Ale nagëk ahnë, ahnë ye. Ale hnagik hn'Iyir Ipacah hna, iyir ye. ⁷ Awa antë pëmpëhnahni ge ntehnëmi: "Tëfëku ahnagiwu g'ahawary wuhnë fop." ⁸ Sël ÿa cëlëđ cape nte ñad hna, nkwëryëđu wëñañ wadëwu ña, bare yëtëđila bi ne matid, ma bi ne njid. Koyëna nke soñe fop vële hnagëde hn'Iyir Ipacah va.»

⁹ Nikodem më mbok tëyëk: «Hak kod nke watac?»

¹⁰ Yesu më ntëkwaka: «Wëjë ye ale haranëđëhëhni bulunda Isërayel ÿa, do yëtëlihna wani? ¹¹ Toña ÿa fëyađëmi: ile yëtëbun hnësëđëfun. Ha, waseđe ile hnuđun yëbun, bare mañëđiluhna ucedeya ntëw fu ña. ¹² Ge nësëndëmu viyë vile ye nkal vi do kwëtandiluhna hak kodun ahwëtahnu ge nësëđëfu viyë vile ye g'ambin va? ¹³ Ahnë kayëna g'ambin. Ami fo, Ajë Ahn'a, sëlik hatac! ¹⁴ Hnë wula hna, Moyis pakëkawo yan hnë rëh lën ryëhwëra ÿa.✱ Do koyëna njelëđ Ajë Ahn'a fëna ¹⁵ soñe fop vële hwëtahnëđëha va tënkeni tañ hnë uwám ule wok puđina hna.

¹⁶ «Ha, Wënu ña ñahnëkëhni đus vahnë vëvë đuniyã hafo njëđahna had sadëha Ajë rymboli lëwu yi, đanko vële hwëtahnëđëha va antë tënkeni muk janama bare nuñani tañ uwám ule wok puđina. ¹⁷ Wënu ña payilahna Aju đuniyã li soñe piniñëhni vahnë vëvë đuniyã

✱ **3:14** 3.14: Vaker 21.19

vi, bare payika soŋe pehētini g'umē. ¹⁸ Ale hwētahnēka Aju Wēnu ŋa piniŋedena; bare ale wok kwētahnēlahna ŷa tēk kitinji piniŋede, kabi kwētahnēlahna ryamboli Wēnu ŋa. ¹⁹ Do wēli soŋe ile piniŋand Wēnu ŋa: humpen ha njijēk d'uniŷa li, bare vahnē va umēhwēry fecehnēkēhni, kabi vankeya vantēw hni va yivēna. ²⁰ Ale lid wameh a ŋēwēk humpen ha do ŋaŵētak, kabi ntakēka antē nuyi nkeya meh ntēwu ŋa. ²¹ Bare ale ŵawēhnēk toŋa ŷa, umē njijēd humpen hna, nuhahni wapacēk nkeya pērēn ntēwu nte ntid gē fanka Wēnu fa.»

Yesu gē San

²² Ga ndēcēk wafac, Yesu gē vērēfal vēlēwu va matēniho naŵ Yerusalem hna njini njasēlehnēni resiŷo Yuđe hna; wafac fo ŋēwēlahnēniho hnam gē vēhni do njaryēdēhēniwo vahnē va. ²³ San, umē fēna, Enon hna njaryēdēhēniwo, darēl Salim hna. Hnam njabēko wēnka ŋa, do vahnē vēyabāh njijēdēniho njaryēdeni. ²⁴ Wati rac, San cēdilo hna ten.

²⁵ Awa vērēfal San vēryampo pēgwēlehnēni conkēndēni gē sēwif ryampo soŋe namu ipacēna ŋa. ²⁶ Njilehnēni tēkatēniha San do ntehnēniha: «Aharan, ndēnkwētađuha bi asan ale yerunēho gē cape ŋēntaŵ sēn Yurēdan ka, ale yenēhnēruho sedē ŷa? Tame njaryēd do vahnē va fop gē ŷalu njidēni!»

²⁷ San mē ntēkwakēhni: «Wēnu ŋa fo hođ nti nke koyēna soŋe ahnē. ²⁸ Wasede yerun ŵuhnē dēnk soŋe ile hnēsēdēfuho ŷa: “Gela Arēhnayik a, bare payijibu haryēnkw lēwu.”

²⁹ «Asëval ale yëlika, asanu ÿa hwëhnëka. Ge lawo asan a ye, umë kahnëd ðarël lëwu do nëpanda; kopa lëwu ÿa natëndanëdëha ðus. Koyëna nke uhnatah lëmën wã soje Yesu ÿa: padëko! ³⁰ Umë rëfëka nkwënënda nafa ÿa, do ami ñaÿëtando.»

Ale wãtik g'ambin

³¹ «Ale wãtik g'ambin a, umë sëpëkëhni vahnë va fop. Ale ye ðuniÿa li, ðuniÿa ÿi hwëhnëka do vëÿi vëvë ðuniÿa vi nësëd. Bare umë, ale wãtik g'ambin a, umë sëpëkëhni vahnë vëvë ðuniÿa vi fop. ³² Sede ile nkwëryëk g'ile nuk ye, bare ahnë mawëdina cedeya ntëwu ña. ³³ Ge ahnë wawëk cedeya ntëwu ña, tufahnëd mawëk Wënu ña toña nësëd. ³⁴ Paryi nke, ale payik Wënu ña wanës Wënu ña dënk nësëd, kabi Wënu ña pëbënëdëha ðus Iyir dëwu ña. ³⁵ Rëm ÿa ñadëha Aju ÿa do njëdadëha fanka fayabah hnë ile-wo-le hna. ³⁶ Ale hwëtahnëka Ajë Ahn'a tøk tøk uwám ule wok pudina hna: ale wëÿëk kwëtandilahna ÿa tënkëdina, Wënu ña nkod ntava g'umë.»

4

Yesu g'asëval avë Samari ÿa

¹ Wafarise wã nkwëryëniho, ga nësëde Yesu ntidëhëniwo vahnë va vëréfal do njaryëdëhëniwo ntëbi San. ² (Bare ile ye toña ÿa, Yesu umë dënk yaryëdïlohna; vëréfal vëlëwu va yaryëdëhëniwo.) Ante njëtako Yesu watac ña, ³ më matëk Yude hna do mboka Galile.

4 Awa tēfēkawo tēf resiyo Samari hna. 5 Mē tēkēk dārēl hnē fankol fante wācik Sikar nte wok ŋaŵēlēna g'ikaŷ nte njēdakawo Sakob aju Yosef ŋa. 6 Hnam nkeho kolomba Sakob ŷa. Yesu, mbērako uyas ŵa, mē ntañak tēfary kolomba hna. Lav a nkēhnēko tēk nkaf hna.

7-8 Wati nte ntañako hnam ŋa, asēval avē Samari mē njijēk ŷēry wēnka. (Hara vērēfal Yesu va g'inaŵ njiniho ntēŵajēni ile tokēdēni.) Awa, Yesu mē ntehnēka: «Yēdērye siyaŵ.»

9 Asēval a mē ntehnēka Yesu: «Bare wējē, sēwif yeru do ami, avē Samari yebu! Hak ndēkēru awa arēyo asiya?» Ntehnēkawo koyēna kabi wasēwif ŵa kehadēnihēhniŵo vēvē Samari va.

10 Yesu mē ntēkwaka: «Ge njētakēndu ile ñad njēdī Wēnu ŋa, do bi mo ye ale ŵuntadēhi wēnka ciya ŷi, wējē ŵuntakēndēha do njēdakēndēhi wēnka wante yēdand sēl ntaŵary paryi ŋa.»

11 Asēval a mē ntēkwak: «Bare wējē, kwēhnalihna ŷiry do kolomba ŷi tēŵēk! Ne ñēryidu wēnka hu ŋi? 12 Ntiyahnēki bi wējē lēbēka rēm fu ŷa Sakob? Umē yabēhnēkēfu iŷi kolomba; cek umē dēnk. Vērahu do gē wusaŵ wulēwu ŵa fēna ceni.»

13 Yesu mē mbok ntehnēka: «Ale sed waŋi wēnka ŷa mbokēd njohna kat, 14 bare ale sek wēnka wante yēdadēfuha ŋa bokēdina njohna muk kabi wēnka wante yēdadēfuha ŋa mbacad hnē umē hayalin hante wok tēryadina, yalēd do yodēha hafo uwám ule wok pudina muk.»

15 Asëval a më ntehnëka: «Awa, yëdërye wënka watac soŋe antë mbok njoŋo do antë voku yiju hnani yëry wënka.»

16 Yesu më ntehnëka: «Yinëndehna asan hu.»

17 Asëval a më ntëkwaka: «Ñëlila.»

Do Yesu më ntehnëka: «Ha, ile hnësëru yi, koyëna nke: 18 vësan imbëd yëlëkino, do asan ale yerun gaki yi gena asan hu. Toña ya hnësëru.»

19 Asëval a më ntehnëka: «Njavëtëbu kila yeru. 20 Pëyarye: mo hwëhnak toña? Warëm fu wã hn'iŋi kuŋ cëmbëdënihawo Wënu ŋa, bare wuhnë, wasëwif wï, wuhnë lehnëk Yerusalem tëfëka cëmbi.»

21 Yesu më ntëkwaka: «Kwëtahnërye, wati yejëk, ge cëmbëde Rëm ya, kwëhnadina nafa cëmbi hn'iŋi kuŋ ma Yerusalem. 22 Wuhnë, ntehnërun Wënu ŋa sëmbëdun bare yëtëlnahna. Fuhnë, njetëbunëha, kabi Afehët a hnë bulunda wasëwif hna nkejëk. 23 Bare wati yejëk, do tëk tëki, hn'ile rëkëd cëmbëndëniha vësëmb paryi va Rëm ya g'Iyir iŋa do gë toña ya. Rëm ya, vahnë vële sëmbëdëha koyëna va njëkëlehnëd. 24 Wënu ŋa iyir ye do vële sëmbëdëha va tëfëka cëmbëndëniha g'Iyir iŋa do gë toña ya.»

25 Asëval a më ntehnëka: «Njetëbu, Arëhnayik, ale wacëde Këris ya, njijëd. Ge njijëk, nkabëdëhëfu fop.»

26 Yesu më ntëkwaka: «Ami dënk ye.»

27 Wati rac, vërefal va mbokalehnini. Pëmpëhnahnëkëhniwo d'us ante nunihawo Yesu ga nësëlëdëni g'asëval a. Bare wëla aryampo

hnë vëhni dëkëlohna tëya bi ye ñad ma bi soŋe ye nësëlëdëni g'asëval ayi.

²⁸ Awa asëval a tavëlehn hnam unkwahn uŋa, mboka g'ankol, do pëgwëlehn pëyahñënd:

²⁹ «Yijën ayëkuna asan ale fëyako fop ile libu ÿa. Mpëd kod nke Arëhnayik a?» ³⁰ Awa, vahnë va cahñëlehnëni naw hna njini hn'ile nkeho Yesu hna.

³¹ Hnë wati rac vërëfal va ndëñanënihawo Yesu, ntehnëndëniha: «Aharan, tokëry iñë!»

³² Bare më ntëkwakëhni: «Kwëhnaɓu roka ile worun yëtëluhna.»

³³ Awa vërëfal va tÿyëlëdëniho bi ahnë yonëhniko ile tokëd.

³⁴ Yesu më ntehnëkëhni: «Roka mën ÿa, liwu iña ale fayiko ÿa ye do ryokuŋu hafo fadënu ile kwëtëhnañëko ÿa. ³⁵ Gena bi ntehnëdun: “Ani gë wadepëra wahnah ñarëp roka ÿa yed?” Awa ami ntehnëdëmu, yëkëryinëhni dus vahnë va caharaɓ lëwun: had kaÿ dafah tək nkeni do napëdëni mbarëpini! ³⁶ Ale varëpëdɗa nuÿad tame icos dëwu ŋa do mbarëpëdëhëhni vahnë va soŋe uwám ule wok pudina ÿa; koyëna, ale hnadëd a g'ale varëpëd a natëdëhëhni ndampo fo. ³⁷ Waji wanës, toña ye: “Ahnë nadëd, ahawary mbarëp.” ³⁸ Payëmu avarëpu hn'ikaÿ nte worun dokuŋëluhna. Vëhawary ryokuŋëk do wuhnë hnuÿak nafa doku lëw hni ÿa.»

³⁹ Vëvë Samari vëyabah kwëtahnënihawo Yesu kabi asëval a pëyakëhniwo: «Ile libu ÿa fop pëyako.» ⁴⁰ Soŋe umë ye, ante təkëniho vëvë Samari va hn'ile nkeho Yesu hna, muntanihawo nkonti gë vëhni, do wafac wahi ntintiko hnam.

41 Soje wante nēsēndēhēhniwo umē dēnk ŋa, vēle hwētahnēka va nkwēnaniho iyab iŋa; 42 do ntehnēnihawo asēval a: «Kwētahnēbun, gena soje ile hnēsēhnērūhēfu ŷi fo, bare kaŋi nkwēryēbunēha fuhnē dēnk do njētēbun tame paryi nke Afehēt d'uniŷa ŷa ye.»

Yesu njērēnēdēha aju asankaf

43 Ga ntik wafac wahi warac hnam, Yesu mē mbokak gē Galile. 44 Umē dēnk hnēsēko: «Kila dēnēnēdēna hn'inkal nte nagahnik hna.» 45 Bare wati nte tēkēko Galile ŋa, vahnē va fop kacanihawo, kaŋi vēhni fēna njintiniho ambēt Pak ŋa gē Yerusalem, do nuniho fop vifēmpēhnahnah vile ntiko hn'ambēt tac va.

46 Yesu mbokalehn tēf Kana vē Galile hna, hn'ile mbacēko wēnka uñen hna. Hara, nkeho hnam asankaf ale tesaryēko aju ŷa d'us Kaperēnaŷum hna. 47 Ga njētak asan arac Yesu matiko Yude hna mboka Galile, mē njik hn'ile nkeho hna do kēlahna nji njērēnēhna aju, ale ŷadēho cēm a.

48 Yesu mē ntehnēka: «Ŵuhnē, ŋwēyēd'fun kwētahnēd'iluhna ge nuluhna wēdahēse gē vifēmpēhnahnah!»

49 Bare asankaf a mē ntēkwaka: «Ahwēhn, yij ñap ani gē cēmahnēnd fatah mēn fa.»

50 Yesu mē ntehnēka: «Mēncēry gē ŷal hu, ajē hu njērēk.» Asan arac mē kwētahnēk wanēs Yesu ŋa do mēncēlehn.

51 Hn'ankaw' mēnc hna, vēryokuŋ vēlēw'u va njijēdēniho pankēlēni do pēyaniha: «Ajē hu njērēk!»

⁵² Më tëyëkëhni bi iÿëhne wati pecekawo. Më ntëkwaniha: «ÿëhno nke hnë wati ryampo g'anent hna tavëkawo ures huji ha.»

⁵³ Awa Rëm ÿa kamahnëko aju njërëko hnë wati le ntehnahnëkawo Yesu hna dën: «Ajë hu njërëk». Kobëri tac kwëtahnënihawo Yesu, umë gë vëvë tere lëwu va fop.

⁵⁴ Dahëse fëmpëhnahnah rac yeho higëna ile ntiko Yesu ÿa, ante matëko Yude mboka Galile ña.

5

Yesu njërëndëha ale ye vorovoro

¹ Ga ndëcëk watac, Yesu njiko Yerusalem soje njanti ambënt wasëwif ña. ² Hara, hn'inawñ tac, ðarël rënka le wacëdeho Rënka Wape ña, nkeho kosa le hwëhnako vinder vicankaf imbëd; Betësata macëdeho gë wanës Wa-ebëre ña. ³ Kuyët vinder vitac, kore vëres ryakëko hnam: vumëp, gë vële radëd, do gë vële ye vorovoro. [Wënka ña napëdëniho ñënka: ⁴ mëleka ryampo Ahwëhn a lëbadëho hnë pisin rac wati wati do ñënkëdëho wënka ña. Wënka ña, ge ñënkako, ale-wo-le ryënkweðëho ntëba ÿa, njërëdëho ures lëwu wã gante-wo-gante tesëko ka.] ⁵ Nkentiko hnam asan ale resëko kobëri wabëhn wafëhw warar g'imbëd gë warar (38). ⁶ Yesu nukawo ga ndakëk; njëtëko mbiÿëk ga nkeho koyëna, më tëyëka: «Ñadu bi ayërëni?»

⁷ Aresa më ntëkwaka: «Aharan, ge pëgwëk ñënkand wënka ña, kwëhnala ale labëdëho.

Wati nte rëkëdëfu yawërëndu yiwu ña, ahawãry ryënkwendëho ntëba.»

⁸ Yesu më ntehnëka: «Awa, matëry, ahnuf uway hu wã ayas.» ⁹ Hnë wati rac tañ, asan a njërënëlehni. Më nufëk way lëwu wã njasënd. Watac hnë fac ntawëla ntiyako.

¹⁰ Awa vësankaf wasëwif va më ntehnëniha asan ale yërëniko takan ÿa: «Ntawëla ña ye, tëfëlahna ayo uway hu wï.»

¹¹ Më ntëkwakëhni: «Ale yërënëko ÿa më lehnëko hnufu uway mën wï do yasu.»

¹² Awa më tëyëniha: «Mo lehnëki koyëna?»

¹³ Bare asan ale yërëniko ÿa yëtëlohna bi mo yërënëka, do kodilohna tufahna kabi Yesu tënkëkëhniwo kore ile yeho hnam ÿa.

¹⁴ Ga mbiyëk toye, Yesu më nuka asan a Cery Wën Cankaf hna, më ntehnëka: «Wëlin njërëniro. Tame diry hakili ant'avoka wën, soñe ant'ahnuÿa ures ule lëbëk ule yërëniro wï.»

¹⁵ Tac asan a më njik pëyakëhni vësankaf wasëwif va Yesu yërënëka. ¹⁶ Awa vësankaf wasëwif va pëgwëlehnëni nësëdëni wameh soñe Yesu kabi hnë fac ntawëla njërënëkawo ahnë. ¹⁷ Yesu më ntëkwakëhni: «Rëm mën ÿa ðoku hna nke hafo gaki, ami fëna tëfëko yewu ðoku hna.» ¹⁸ Soñe wanës watac kat, vësankaf wasëwif va njëkëlehnëdëniho g'ahawãry fere fale ndawëhnahnëniha Yesu. Gena soñe ile ntik ile mbañëk sariya lëw hni ÿi fo, bare mboko ntehn kat Wënu ña ye Rëmu paryi ÿa do koyëna këñëndëlehnadëho gë Wënu ña.

Ucankaf Aju Wën

19 Yesu më mbok ntehnëkëhni vësankaf wasëwif va: «Toña ÿa fëyadëmu: Aja ñoñ kodina nti umë fo; ile nuđ ntid Rëmu ÿa fo kod nti. Ile-wo-le ntid Rëm ÿa, Aj'a fëna ntid, 20 kabi Rëm ÿa ñadëha Aju ÿa do tufëdëha fop ile ntid umë dënk ÿa. Tufëdëha nti wadoku wanaÿah wante worun kobëri nuluhna do pëmpëhnahnëdëhu wuhnë fop. 21 Gante mbëhnëndanëdëhëhni Rëm vësëm ki, koyëna Aju, umë fëna, mbëhnëndanëdëhëhni vële ñad va. 22 Do kat, gena Rëm ÿa hitiñëdëhëhni vahnë va; Aju ÿa njëđak ucankaf kitiñ ña fop, 23 soñe vahnë va fop ntënënahndëniha Aju gante ntënënedëniha Rëm ka. Ale wok dënënelahna Aj'a, dënënelahna Rëm le fayika ÿa.

24 «Toña ÿa fëyadëmu: ale hnëpad wanës mën ña, do kwëtahna ale fayiko ÿa, tëk nuÿa iÿi wati uwám usër wã do Wënu ña kitiñëdilahna; gona hn'ankawñ ante yod hnë icëm ña bare hn'ankawñ nte yod ambin hna nke. 25 Toña ÿa fëyadëmu: Wati yejëk, do tëk tëki hnani, ile nkwëryëdëni vësëm va, kopa Aju Wënu ña, do fop vële wëryëdëha va hn'ankawñ nte yod uwám usër hna nkeni. 26 Ndampo fo nke, gante nke Rëm hayalin sël ntawary, uwám paryi ki, koyëna njëđaka Aju fëna nke hayalin uwám rac. 27 Do kabi Ajë Ahn'a ye, njëđaka fanka kitiñahnëdëhni vahnë va fop.

28 «Antë pëmpëhnahnu: wati yejëk ile nkwëryëdëni fop vësëm va kopa Ajë Ahn'a 29 do mbëhnëdëni: vële lik fërën va mbëhnëdëni soñe tënkëni hnë uwám usër hna, bare vële lik wameh va mbëhnëdëni soñe cëdini janáma hna.

30 Soñe lëmën ÿa ñoñ koda liwu ami dënk; gante

nkabëko Rëm ka fo kitiņëdëhëfu, do kiti mën ÿa catëk, kabi yëkëlehnëda liwu ile ÿadëfu ami dënk, bare liwu ile ñad Rëm mën le fayiko ÿa.»

Wasede soņe Yesu

³¹ Yesu më mbok ntehnëk: «Ge ami fo rëkakënd hnësandu soņe lëmën ÿa, wanës mën ña kwëhnaķëndina nafa. ³² Bare kwëhnaķuha sede haŵary ale hnësëndëho, Rëm mën ÿa ye, do paryi pëyadëmu wanës wadëwu ña toņa ye.

³³ «Payërunëhëhni vahnë njini pëcëtajëni vëhni San hna do nësëhnëķëhniwo ile ye toņa ÿa. ³⁴ Toņa ye, ami, balëlohna g'ahnë nkenëhno sede, bare nësëdëfu watac soņe ŵuhnë, afehëtahniwu. ³⁵ Ha, San paryi had lampu fëdik nkeho pëtënah; do ŵuhnë, wëwati toye fo ŵawërunëho natu hnë humpen hudëwu hna.

³⁶ «Do ami, kwëhnaķuha sede le lëbëka nafa San: umë ye liwu ile ntehnëko Rëm mën liwu hafo pad ÿa ye. Ha, ile lidëfu ÿi rufahnëd wapacëk Rëm ÿa fayiko. ³⁷ Do kat, Rëm mën le fayiko ÿi dënk, nkenëhnëko sede. Bare kobëri gwëryëluhna kopa lëwu ÿa, ma ahnuwu yëka lëwu ÿa. ³⁸ Kwëtahnëlnuhna ale payik ÿa; umë rufahnëd wanës wadëwu ña gena hnë ŵuhnë. ³⁹ Karaņëdun gë hakili Vikerëh va, kabi ntiyahnëku nuÿadun hnam uwám ule wok pudina. Hara, vitac ye vinte hnësëd soņe mën va! ⁴⁰ Bare wëli: ñadiluhna ayiju ÿal mën hna. Awa nuÿadiluhna uwám ule wok pudina ŵa.

⁴¹ «Yëkëlehnëla cëkwaryëniho vahnë. ⁴² Ha, njëtëmu: kwëhnaluhna iņa Wënu ña. ⁴³ G'uŵac

Rëm mën wã njiëbu, do kacafilunohna. Bare ge ahawary yijëk g'uwãc lëwu wã dënk, kacafunëha! ⁴⁴ Naðun asëkwaryëlëndu, do yëkëlehnëdilu hna icëkwary inte wãtik hnë Wën hudampo hna. Awa, hak lë kodun ahwëtahuno?

⁴⁵ «Antë ntiyahnu ami fëyahnëd ile wënerun haryënkw Rëm mën hna; Moyis hwëtahnerun bare umë fëyahnëd. ⁴⁶ Ge paryi kwëtahnakëndunëhawo, kwëtahnakëndunëho ami fëna, kabi soje lëmën ýa nësëk hnë kayëte ntëwu hna. ⁴⁷ Ge kwëtahneluhna ile kerëk ýa, awa hak kodun ahwëtahnu wanës mën ña?»

6

Yesu ndavëdëhëhni vësan wawuli mbëd (5,000)

¹ Ga ndëcëk watac, Yesu më ndanëk gë cape ñëntaŵ lant Galile ka, (lant rac wãcëde fëna Tiberiyad). ² Kore yabah rëfëlendëhawo, kabi nuniho wëdahëse wapëmpëhnahnah wante ntidëho njërënahndëhni vëres ña. ³ Soje rac njihahnëniho Yesu gë vërefal vëlëwu va kayëni hn'ikuñ ntañani hnam. ⁴ Pak ýa, ambënt wasëwif ña, téhajëko.

⁵ Yesu njëkalehnëko caharaß lëwu do nuhni kore yabah ga njijëdëni ýalu hna. Awa më tëyëka Filip: «Ne kodën ntaŵijin vamburu vajabah soje ndavahninëhni vëyi vahnë fop?» ⁶ Tëyëkawo koyëna soje njëkëhnahna Filip, bare, toña ýa, tëko njët ile ntid ýa.

⁷ Filip më ntëkwaka: «Wëla gë koryi yabah dëcët, gedilëfuhna gwër ntaŵahnin vamburu vante kod ale-wo-le nuŷa fantëpëtel fatoy.»

⁸ Arëfal ahaw̄ary, Andëre, aheryu Simo Piyer, më ntehnëka: ⁹ «Fatah facan yehëhna ani fante hwëhna vamburu mbëd g'uwis wuhi. Bare yega nëfadëhëhni kore yabah gë iŷi ki?»

¹⁰ Awa Yesu më ntehnëk: «Dehnëryinëhni vahnë vi fop ntañani.» Dël iña njabëko hnam do kore ŷa ntañalehnëni nkal hna. Vësan vële yeho hnam va nkëhnëko tükëni wawuli mbëd (5,000). ¹¹ Awa Yesu më nufëk vamburu va, camehna Wënu ŷa, tac cahëlehnëhni vële lañako nkal va. Njëdäkëhniwo fëna wuwis ŵa, gante ñadëni ka. ¹² Ga tokëni hafo pihñëni, Yesu më ntehnëkëhni vëréfal vëlëŵu va: «Barëpëryin vankubel vante wok va, soje antë përéka ñoñ.» ¹³ Më mbarëpëni pëb vëkankel pëhw gë vaki vankubel vamburu mbëd vante rokiko va.

¹⁴ Ante nuniho vëŷi vahnë dahëse fëmpëhnahnah rac ile ntiko Yesu ŷi, më ntehnëni: «Paryi nke, aŷi asan ye kila ile rëfëkawo njij d'uniŷa ŷa!» ¹⁵ Bare Yesu njëtako njijëdëni nufëniha forosima soje ntiniha ahnaŵ, awa më mbok pitak kat umë fo nji g'ikuŷ.

Yesu yan ŵënka hna njasëd

¹⁶ Ante nëkak ŷa, vëréfal Yesu va më cëpëtani gë lant. ¹⁷ Kayëni hnë kulu pëgwëlehnëni ndanëtandëni gë cape Kaperënaŷum. Tëko mëd do Yesu tëkalëhniwohna ten. ¹⁸ Sël sankaf pëgwëlehn cëlënd, do lant ŷa ñënkadëho d'us.

19 Vëréfal va tëko njini ile rëkëk soŋe wakilo mbëd ma mbëd gë ryaw̃ (5 ma 6) uyas ante nuni-hawo Yesu ga njasëd yaŋ wënka hna tëhatënd kulu lëw̃ hni ŷa. Ntakëlehnëhni, ²⁰ bare Yesu më ntehnëkëhni: «Ami, Yesu ye, antë ntaku!»
²¹ Awa, ñadëniho kayëndëniha kulu hna, bare, hnë wati rac dënk, ñakëlehnëni nkal iŋa gë cape nte njidëniho ka.

Kore ŷa njëkëlehnëdëniha Yesu

²² Ga pacëk, kore le woko gë cape ñëntaw̃ lant ŋa njëtëniho kulu ryampo fo yeho hnam do Yesu tëfëlëntilohna gë vëréfal vëlëw̃u va, bare vërac vëhni fo yiko. ²³ Tac wakulu wakaŋary w̃atiko hn'inaŋ̃ Tiberiyad hna, tëkini darël hn'ile camehnëkawo Ahwëhn a Wënu ŋa soŋe rokëtok ile ndavahninihëhniwo kore ŷa. ²⁴ Ante njëtëniho vahnë va Yesu gë vëréfal vëlëw̃u va vëwolohna hnam ŋa, kayëlehnëni hnë wakulu watac njini Kaperënaŷum, njëkëlehniniha Yesu.

Roka ile fihndanëd do yod hafo uwám usër

²⁵ Vahnë va, ga tëkatëniha Yesu gë cape ñëntaw̃ lant ka, më tëyëniha: «Aharan, guve njijëru ani?»

²⁶ Yesu më ntëkwakëhni: «Toña ŷa fëyađëmu: ge njëkëlehnëdunëho, gena kabi nkwëryërun ile pëhnëtanëd wëdahëse wapëmpëhnahnah wadëmën ŋi, bare kabi tokërun mburu do pihnerun, soŋe umë yëkëlehnahnëdunëho.

²⁷ Antë aryokunëdu soŋe rokëtok ile fërëkad, bare soŋe rokëtok ile viyëd, fihndanëd do yod hafo uwám usër hna. Rac, ami, Ajë Ahn'a

njedadëmu, kabi ami yenëhneka Wënu na Rëm ÿa.»

²⁸ Amboko tëyëniha: «Awa ye rëfëkëfu lifu ryokunahnëfu wadoku wante ñad Wënu na?»

²⁹ Yesu më ntëkwakëhni: «Doku ile ñad Wën aliwu ÿa, umë ye: ahwëtahna ale payik ÿa.»

³⁰ Më tëyëniha: «Iÿëhne dahëse fëmpëhnahnah hoðu arufëfu soje ahwëtahnahni? Iÿëhne doku lifu tasefu?»

³¹ Wati nte ndëcëtaðëniho vacërakëlo fu va wula hna, tokëniho man ÿa, gante nësëð Vikerëh ki: njedadëhëhniwo tokëni roka ile wätiko g'ambin ÿa.»✧

³² Yesu më ntëkwakëhni: «Toña ÿa fëyaðëmu: gena Moyis yëðadëhuno roka vë g'ambin ÿa; Rëm mën ÿa yëðadëhu ile ye roka vë g'ambin paryi ÿa. ³³ Paryi nke, roka ile wätik Wën ÿa, ale sëlid g'ambin a ye do pihnëndanëð do njod hafo ambin hna.»

³⁴ Awa më ntehnëniha: «Aharan, yëðaryindëfu kwëlëkwël roka rac.»

³⁵ Yesu më ntehnëkëhni: «Ami ye roka ile fihnëndanëð do yod hafo ambin hna. Ale yijëk ÿal mën a inte yodilahna, ale hwëtahneko ÿa wënka yodilahna muk.

³⁶ Bare tëkëmu fëyawu, wëla gante nurunëho ami gë wëdahëse wapëmpëhnahnah wante libu ki, kwëtahneðfilunohna. ³⁷ Fop vële njedadëhoÿëhni Rëm va njijëðëni ÿal mën hna, do dadëwahnah muk ale yijëð ÿal mën a.

³⁸ Yëtëryin ge cëlibu g'ambin, gena liwu ile

✧ **6:31** 6.31: Icahn 16.4; Wahnëw 78.24

hnënjëko, bare ryokuŋu ile ñađ ale fayiko ŷa ye. ³⁹ Wëlin ile ñađ ale fayiko ŷa: heryëwëhni fop vēle njëđakowëhni va do wëla aryampo antë cëv, do vēhnëndanëwëhni fac rëkwa hna. ⁴⁰ Ha, umë ye iña Rëm mën ŋa: fop vēle yavëtëđëho ami, Aju ŷa, do kwëtahnëniho va, nuŷani uwám ule wok puđina, do ami, mbëhnëndanëđëfuhëhni hnë fac rëkwa hna.»

⁴¹ Awa wasëwif wã ñakëñakëđëniho soŋe Yesu ŷa, kabi ntehnëko: «Ami ye roka ile sëlik g'ambin ŷa*.» ⁴² Ntehnëđëniho: «Gena bi Yesu aju Yosef ye? Njëtëbunëhëhni đus rëmu gë hnëmu! Hak lë kođ ntehn g'ambin cëlik?»

⁴³ Yesu më ntëkwakëhni: «Tavëryin ñakëñak aki. ⁴⁴ Ahnë kođina njij hnë ŷal mën ge Rëm ale fayiko ŷa yiryejelahna, do ale-wo-le yijëk ŷalë mën a, mbëhnëndanëđëfuha fac rëkwa hna. ⁴⁵ Vikerëh wakila hna kođun aharaŋu ŷin: “Wënu ŋa karaŋëđëhëhni vēhni fop.”* Ahnë ale-wo-le hnëpaka Rëm ŷa do maŷa karaŋ dëwu ŋa njijëđ ŷal mën hna. ⁴⁶ Wëla ahnë aryampo nulahna Rëm ŷa ge gena ale watik Wën hna, umë nuka. ⁴⁷ Toña ŷa fëyadëmu: ale hwëtahnëk a nuŷad uwám ule wok puđina.

⁴⁸ «Roka ile fihñëñëđ do yod hafo uwám usër hna yëbu. ⁴⁹ Vacërakëlo hun va tokëniho man ŷa wula hna bare rac memaŷehñëñëhñihna cëmëni. ⁵⁰ Bare wëli roka ile sëlik g'ambin ŷa, ge ahnë tokëk cëmëđina. ⁵¹ Ami ye roka ile yënëđ, ile sëlik g'ambin ŷa: ge ahnë tokëk roka rac,

---

* **6:41** 6.41 Roka le sëlik g'ambin ŷa: Ile wëntëndëlehnëk g'ile wacik Man ŷa ye. (Icahn 16)   ✧ **6:45** 6.45: Esayi 54.13

cēmēdina muk. Roka ile yēdahnēdēfu soṇe vahnē va pihnēni do njohni hafo uwám usēr hna, mbahn mēn iṇa dēnk ye.»

⁵² Soṇe wanēs watac, wasēwif wā nkwajēlēdēniho dūs, ntehnēndēni: «Ayi asan, hak kod njēdafu mbahn dēwu ṇa tokin?»

⁵³ Awa Yesu mē ntehnēkēhni: «Toña ya fēyadēmu: ge tokēluhna imbahn Ajē Ahn'a do ge celuhna sat lēwu ya, pihnēdīluhna do yodīluhna hafo uwám usēr hna. ⁵⁴ Ale rokēk mbahn mēn iṇa do sek sat mēn ya pihnēd do ami, mbēhnēndanēdēfuha fac rēkwa hna. ⁵⁵ Ha, mbahn mēn iṇa pihnēndanēd paryi do sat mēn ya mērandanēd paryi. ⁵⁶ Ale rokēk mbahn mēn do sek sat mēn ya hnē ami nkod, do ami, hnē umē nkodēfu. ⁵⁷ Rēm le fayiko ya, umē ye hayalin sēl ntaṽary, uwám paryi ya. Njēdadēho sēl rac, vēle ryavik g'imbahn mēn va, vēhni fēna, koyēna nuṽadēni sēl ntaṽary paryi ṇa. ⁵⁸ Awa ami ye roka ile sēlik g'ambin ya. Gena ndampo gē ile tokēni vacērakēlo hun yi; vēhni, cēmēni; bare ale rokēd iyi roka ya nuṽad uwám ule wok puḍina.»

⁵⁹ Koyēna nēsēko Yesu ante karanjēdēhēhniwo vahnē hnē calīṇa mbē Kaperēnaṽum ṇa.

Wanēs wante yēdahnēd uwám ule wok puḍina

⁶⁰ Ante nkwēryēnihawo Yesu ṇa, vēyabah vērēfal vēlēwu hna mē ntehnēni: «Wani wanēs ntaṽak nēpayi! Mo hod maṽ?»

⁶¹ Yesu njētēko vērēfal vēlēwu va mēhnadēniho soṇe wanēs watac. Soṇe umē ntehnahnēkēhniwo: «Wani wanēs ntavēku bi?»

⁶² Ye lë hnahaɗun awa ge nurunëha Ajë Ahn'a ga kayëɗ hn'ile nkeho kobëri hna? ⁶³ Iyir Wënu ɗa ye hayalin sël ntaŵary, uwám paryi ŵa; ahn'a umë fo ñoñ mëkëɗina nti tēnkahn uwám usër hna. Wanës wante hnësëhnëmu ɗi Iyir hna matik do yëɗahnëɗ sël ntaŵary rac. ⁶⁴ Bare vëryampo hnë ŵuhnë vëhwëtahnëna.» Paryi nke, Yesu njëtëkëhniwo kobëri wapëgwa hna vële wok vëhwëtahnëna va do njëtëkawo fëna ale rokaɗëha ŷa. ⁶⁵ Më nkwënëk: «Wëlin soɗe umë lehnandëmu ahnë koɗina njij ŷal mën hna ge Rëm ŷa yëɗalowãhna.»

⁶⁶ Soɗe rac, vëréfal vëlëwu vëyabah pitaniho do wawolohna tēfëndëniha.

⁶⁷ Awa Yesu më cahëtak gë cape Pëhw gë Vëhi va, do tēyëhni: «Ŵuhnë lë, ñaɗiluhna bi ayintiwu gë vëyi?»

⁶⁸ Simo Piyer më ntëkwaka: «Ahwëhn, vëhni mo njidëfun? Kwëhnaru wanës wante yëɗahnëɗ uwám ule wok puɗina. ⁶⁹ Fuhnë, hnë wëjë kwëtëbun kwëtahnëfu ɗa fop do njëtëbun Asëvah a yeru, ale payik Wënu ɗa.»

⁷⁰ Yesu më ntëkwakëhni: «Gena bi ami rëhnaku, ŵuhnë Pëhw gë Vëhi vi fop? Bare aryampo hnë ŵuhnë, aryokuɗ Sintani ye!»

⁷¹ Wanës watac, soɗe Yuda nësëɗëho, aju Simo Isëkariyot, aryampo hnë Pëhw gë Vëhi hna, ale rokaɗëha ŷa.

7

Yesu, vëheryu vëhwëtahnëlahna

1 Ante ndëcëk watac ɲa, Yesu njasëlendëho karaɲëndëhni vahnë va Galile hna; ñadilohna njasëlehnënd Yude hna, kabi vësankaf wasëwif va njëkëlendëniho ndawëhnëniha. 2 Hara ambënt wasëwif ante w̄acik Wasank ɲa tëhajëko.✧ 3 Awa vëheryu më ñankëdëniha nji: «Soɲe ye yidila Yude? Koyëna hnam fëna vërëfal hu va nuhahnëni wadoku wapërën wante lidu ɲa. 4 Ge ahnë ñad njëti, cowadina ntitënd doku lëwu ŷa. Kabi ntidu viyë vihnaŷah gë vëyi ki, diry nuni vahnë va fop.» 5 Vëheryu nësëdëniho koyëna kabi vëhni fëna vëhwëtahnelawohna.

6 Yesu më ntëkwakëhni: «Wati mën ŷa tëkëna ten. Bare w̄uhnë, wati-wo-wati njivëk. 7 Duniŷa yi kwëhnana toña ñëwu; bare ami, ñëwëko kabi pëyahnëdëfu ile ntid ŷa mek. 8 Yiryin, w̄uhnë, g'ambënt; ami, yida ten kabi wati mën ŷa tëkina.» 9 Ante ntehnëkëhniwo koyëna ɲa, umë, Galile hna nkocho ten.

10 Bare ante njiniho vëheryu g'ambënt ɲa, njiko umë fëna, bare tufëhnalohna hnë ahnë. 11 Hnë wati ambënt hna, vësankaf wasëwif va njëkëlehnëdënihawo do tëyëdëniho: «Awa, ne nkeha asan arac?»

12 Kore hna vëryampo nkwajëlëdëniho dus soɲe lëwu ŷa.

Vëryampo ntehnëdëniho: «Ale lid fërën ye.»

Vëyëntaw̄ va ntehnëdëniho: «Hali, vahnë va tokad.»

✧ 7:2 7.2: Soɲe Walevi 23.34-36; Divëta Sariya 16.13

13 Bare, kabi ntakëkëhniwo gë vësankaf wasëwif va, ahnë dëkëdfilohna nës hafo nkwëryi soje lëwu ŷa.

14 Yesu tënköko Cery Wën Cankaf hna fagant wafac ambënt hna do karanëdëhëhniwo vahnë va. 15 Wasëwif wã pëmpëhnahnëkëhniwo do tëyadëniho: «Hak njëtahnëk aki Vikerëh vi, do kobëri karanëna?»

16 Yesu më ntëkwakëhni: «Fop ile haranëdëfuhëhni vahnë ŷi gena karan mën; hnë ale fayiko hna matik fop. 17 Ale hahnëndak nti ile ñad Wënu ŷa njëtëd ge ile haranëdëfuhëhni vahnë ŷa Wën hna matid, ma ge hakili mën hna dënk matid. 18 Ale hnësëd soje wac lëwu ŷa, naŷëna nkaf ntëwu njëkëlehnëd. Bare ge ahnë njëkëlehnëd naŷën uŷac ale fayika ŷa, ahnë asatah ye, do wamër gena hnë umë. 19 Moyis njëdaku sariya ŷa, bare wëla aryampo hnë wuhnë didina ile ntehnëk ŷa! Soje ye yëkëlehnëdun aryawuno?»

20 Kore ŷa më ntëkwaniha: «Yine hwëhnaru! Mo yëkëlehnëd ndawï?»

21 Yesu më mbok ntehnëkëhni: «Iñë ryampo fo libu do wëli wuhnë fop pëmpëhnahnëku! 22 Moyis ntehnëku ahácënduni vutah vucan va (paryi nke, gena umë fëgwëko, bare warëm fu vëryënkweyënkwe va fëgwëhnahnëko) do kácëdunëha ahnë wëla hnë fac ntaŷëla. 23 Awa, ge kácik fatah facan hnë fac ntaŷëla hna, menëdina sariya Moyis ŷa, soje ye ntavëku g'ami kabi ahnë yërënebu fop hnë fac ntaŷëla?»

24 Tavëryin kitinᵛ ile worun yëtëluhna. Kitinᵛeryindën gante nke toña ka.»

Yesu bi ye Arëhnayik a

25 Awa, vëryampo vëvë Yerusalem va nësëdëniho soᵛe Yesu ᵛa: «Gena bi aᵛi yëkëlehnakënde ndawëhni? 26 Yëkëryina: tase vahnë fop nësëd do ñoñ dehnëdëna! Mpëd, paryi njavëtëniha vësankaf fu vi umë ye Arëhnayik a. 27 Bare Arëhnayik a, ge njijëd, ahnë yëtëdina bi ne nkejëk; do aᵛi asan, njëtëbun hn'ile nkejëk hna.»

28 Awa Yesu, ante karanjëdëhëhniwo vahnë va hnë selele Cery Wën Cankaf hna, më ndekak: «Paryi bi njëtërunëho do njëtërun bi ne matibu? Gena ami fëhna yiju. Ale satëk fayiko bare yëtëluhna. 29 Ami, njëtëbuha, kabi ᵛalu hna matibu, do umë fayiko.»

30 Awa, soᵛe wanës watac, vëyabah ñadëniho pëlanaha, bare ahnë pëlalawohna, kabi wati lëwu ᵛa tëkëlohna ten. 31 Bare vahnë vëyabah bulunda hna kwëtahnënihawo. Ntehnëdëniho: «Ge Arëhnayik a tëkik, ntid bi wëdahëse wafëmpëhna hna ntëbi wante tëk ntik aᵛi asan ni?»

Vëyëka fayëde pëljëniha Yesu

32 Wafarise wã nkwëryëniho ile ñakëñakëdëniho kore soᵛe Yesu ᵛa. Awa vësankaf vësëna wasadëha va gë wafarise wã më payënihëhni vëyëka Cery Wën Cankaf va njini pëljëniha.

33 Yesu më ntehnëk: «Nkolahnëden ten toye. Tac mbokadëfu hn'ale fayiko hna. 34 Wati rac

rëkëdun ayëkëlehnënduno bare nudilunohna; kabi kodiluhna ayiwu wũhnë hn'ile nkedëfu ami hna.»

³⁵ Wasëwif wale hnëpadëhawo va më tëyëlëdëni: «Ne ga ñad' nji hn'ile nkođen nuyilënahna hna? Wasëwif wale sampëk hnë vële wok vëyena wasëwif hna bi ñad' nji? Mpëd ñad' nji karanëhni vële wok vëyena wasëwif va fëna? ³⁶ Ye ga pëhnëtanëd' wanj wanës: “Njëkëlehnëdunëho do nudilunohna, kabi kodiluhna ayiwu wũhnë hn'ile nkedëfu ami hna”?»

Wënka wante yëdahnëd' sël ntawãry, uwám paryi ña

³⁷ Fac le ÿak hwëhna nafa ambënt hna yeho fac rëkwa ÿa. Fac rac, Yesu më kahnëk haryënkwa kore ÿa, do ndeka: «Ge ahnë njoka wënka, njij ÿal mën hna do ciya. ³⁸ Ge ahnë kwëtahnëko, ahnë arac nked' gante nësëk Vikerëh ka: “Wënka wayabah wante njëdahnëd' sël ntawãry, uwám paryi ña njalid' hnë umë.”» ³⁹ (Yesu soje Iyir nte nuÿadëni vële hwëtahnëka va nësëdëho. Wati rac, Yir inja yëdahnilohna ten, kabi Yesu matëndilohna ten hafo tøk laña hnëfak lëwu hna.)

Nahan kore ÿa nëmpëlëko soje Yesu

⁴⁰ Kore hna, vëyabah hnë vële wëryëko wanës watac va ntehnëdëniho: «Paryi nke, aÿi asan ye kila le hnapëdëho ÿa!»

⁴¹ Vëryampo ntehnëdëniho: «Arëhnayik a ye!»

Bare, vëryampo më ntëkwani: «Arëhnayik a kod' bi mati Galile? ⁴² Gena bi Vikerëh

va ntehnëk Arëhnayik a avë hnënk Ahnaŵ David yed do Betëlem nagëde, ankol David hna dënk?»⁴³ Koyëna bulunda ŷa nahan dëŵ hni ŷa nëmpëlëko g'ahawary soŷe Yesu ŷa.⁴⁴ Vëryampo hnë vëhni ñadëniho pëlayi, bare ahnë dëkëlohna pëlahna.

Vësankaf wasëwif va vëhwëtanhëlahna Yesu

⁴⁵ Vëyëka Cery Wën Cankaf va mbokalehnini g'ante nkeni vësankaf vësëna wasadëha gë wafarise ka. Vërac më tëyënihëhni: «Soŷe ye worun yojëlunahna Yesu?»

⁴⁶ Më ntëkwani: «Kobëri ahnë nësëna g'umë ki!»

⁴⁷ Wafarise ŵa më ntëkwani: «Ye! Maŵërun ŵuhnë fëna arokayiwu?»⁴⁸ Kobëri bi nurunëha asankaf aryampo ma farise aryampo ale hwëtahnëka?⁴⁹ Hali! Vahnë vële wok vëyëtëna sariya Moyis va fo hwëtahnëka. Vëhni, vëryëwanina!»

⁵⁰ Nikodem yeho farise aryampo ale yentiko hnam ŷa. Biyëna d'us umë yiko vëhni Yesu hna. Umë ntehnëkëhni vëyëntaŵ va:⁵¹ «Awa, sariya fu ŷa maŵëryak bi tame kitiŷi ahnë ndaŵi hara gwëryina ten do hara yëtina uŵeh ule ntik ŵa?»

⁵² Më ntëkwaniha: «Avë Galile bi yeru, wëjë fëna? Yëkëry Vikerëh va do nudu wëla kila ryampo matidina muk Galile.»

⁵³ [Tac, pitëlëlehnëni ale-wo-le mënc gë ŷalu.

8

Yesu g'asëval ale nanjëtëlehnini g'asan

¹ Yesu njiko hn'ikuŋ inte w̄acik Oliviye. ² Ga pacëk, wakëwak fo, mbokako selege Cery W̄en Cankaf hna do vahnë va fop tëhanihawo; awa më ntañak do karanjēdēhēhniwo. ³ Taŋ, vēharan sariya va gē wafarise w̄a tēkaryēlehniniha asēval ale nanjētēlehniniho g'asan. Kwētēniha haryēnkwa vahnë fop. ⁴ Mē ntehnēniha Yesu: «Aharan, aŋi asēval g'asan nanjētēlehnini hnē wati nte ndakakēndēni ŋa dēnk. ⁵ Hara, sariya hna, Moyis më lehnēkēfu ntutini gē wēraka hafo cēmēni iŋi sifa vēsēval. Wējē lē, ye ye kiti hu ŋa hnē wanj?» ⁶ (Hn'iŋi tēy, urēnd tēndēhnēdēnihawo, nuŋahnēni ile ntehnēdēni menēk.)

Yesu dēkwalo hna, tēnkwēko do pēgw kerēnd g'irufa ŋa nkal hna. ⁷ Kabi nkoniho tēyēndēniha, awa Yesu më matēndak do ntehnēni: «Ale wok kobēri menēna hnē w̄uhnē ŋa ndēnkwa ntuta.» ⁸ Tac më mbok tēnkwēk do mbok kerēnd kat nkal hna.

⁹ Ga nkwēryēni wanēs watac, njilehnēni aryampo aryampo, vicēr va ryēnkwēko ten. Tavēlehnēniha Yesu g'asēval a fo hnam. ¹⁰ Awa Yesu më matēndak do ntehnēni: «Awa ne nkehēni vēle yojakēhi va? Ahnē gena bi ale hitijēki hafo cēm hna?»

¹¹ Asēval a më ntēkwak: «Aharan, ahnē gena ale hitijēko.»

Awa Yesu më ntehnēka: «Ami fēna ki-tijēdēlihna. Yiry, do ant'avoka w̄en.»]

Yesu, humpen d'uniŋa ha

¹² Yesu mboko nēs kat kore hna: «Ami ye humpen d'uniŋa ha. Ale rēfēdēho ŋa yasēdina

hn'umëhwëry: nuŷaċ humpen hunte ryënëċ uwám usër hna.»

¹³ Soŋe rac wafarise wã më ntehnëniha: «Wëjë dënk hnësac; wanës hu ŋa kwëhnana nafa.»

¹⁴ Yesu më ntëkwakëhni: «Ha, ami dënk hnësac: bare wanës mën ŋa kwëhna nafa, kabi ami njëtëbu hn'ile matibu hna do hn'ile njidëfu hna, bare wühne yëtëluhna hn'ile matibu hna gë hn'ile njidëfu hna. ¹⁵ Wühne, ile hnuċun fo hitiŋëċun; ami, kitiŋëċa ahnë. ¹⁶ Bare, ge kitiŋëċëhëfu, kiti mën ŷa catëċ, kabi gena ami fo hitiŋëċ, Rëm ale fayiko ŷa g'ami nkebun. ¹⁷ Kerina bi sariya hun hna, ge waseċe wahi nësëni wanës watac fo, wanës watac toña ye? ¹⁸ Awa ami, ami dënk ye seċe mën ŷa, do Rëm ale fayiko ŷa fëna nkenëhnëko seċe.»

¹⁹ Awa më tÿëniha: «Ne nkeha rëmuŋ ŷa?»

Yesu më ntëkwak: «Paryi yëtëluhna do paryi yëtëluhna Rëm mën ŷa fëna. Ge njëtakëndunëho, njëtakëndunëha Rëm mën ŷa fëna.» ²⁰ Yesu, ante karaŋëċëhëniwo hnë selele Cery Wën Cankaf hna nësëko koyëna ċarël hn'ile kwëtëċeŋo wayëċ hna. Ahnë yëkëhnahnëlohna pëlahna, kabi wati lëwu ŷa tëkëlohna ten.

Kodiluhna ayiwu hn'ile njidëfu hna

²¹ Yesu më mbok ntehnëkëhni kat: «Njidëfu do njëkëlehnëċunëho, bare gë wameh hun ŋa cëmëċun. Kodiluhna ayiwu hn'ile njidëfu hna.»

²² Wasëwif wã më ntehnëläni: «Ndëwa bi ñaċ, kabi ntehnëċ: “Kodiluhna ayiwu hn'ile njidëfu hna”?»

²³ Yesu më ntehnëkëhni: «Wühne vëvë gëd yerun, ßare ami avë g'ambin yebu. Iyi ðuniya hwëhnëku, ßare ami kwëhnëlohna iyi ðuniya.

²⁴ Soje umë lehnahnëmu: “Gë wameh hun ña cëmëdun.” Ha, ge kwëtahnëluhna “Ami ye*”[☆] gë wameh hun ña cëmëdun.»

²⁵ Awa më tÿëniha: «Mo yeru?»

Yesu më ntëkwakëhni: «Kwëlëkwël pëyadëmuno kobëri wapëgwa hna. ²⁶ Soje hun ya, njabëk vile hokëndëbu hnësu hitijahnu. Ale fayiko ya ahwëhn toña ye, do ile fëyadëmu hnë ðuniya yi yalu hna ñëñajëbu.»

²⁷ Vëwëryëdïlohna Yesu soje Rëm ya nësëndëhëhniwo. ²⁸ Awa më mbok ntehnëkëhni: «Ge njelërunëha Ajë Ahn'a, njavëtëdun “Ale ye ya yebu”, njavëtëdun ñoñ dida g'ufër mën: ile karanëko Rëm ya fo hnësëdëfu. ²⁹ Ha, ale fayiko ya g'ami nkefun; tavëlohna ami fo, kabi ile ñad ya lidëfu kwëlëkwël.» ³⁰ Wati nte nësëdëho Yesu aki ña vëyabah kwëtahnënihawo.

Abëraham gë Yesu

³¹ Awa Yesu më ntehnëkëhni wasëwif wale lehnëko kwëtahnëniha va: «Ge mawëhnëdun fac-wo-fac wanës mën ña koyëna tufahnëdun vërefal mën paryi yerun. ³² Koyëna njëtakëndun toña ya do toña ya ntikëndëhu vahnë vële ye afaya.»

---

* **8:24** 8.24 Ami ye: Gë Wa-ebëre ña Yawe wac Wën ye le fëhnëtanëk «ami ye». (Icahn 3.14) ☆ **8:24** 8.24: Icahn 3.14-15

³³ Më ntëkwaniha: «Fuhnë, Abëraham hwëhnëkëfu, kobëri gelëfuhna muk vëramp ahnë. Hak kodu alehn: “Nkekëndun afaya”?»

³⁴ Yesu më ntëkwakëhni: «Toña ÿa fëyadëmu: Ale-wo-ale lid wameh a, aramp wameh ye. ³⁵ Hara aramp gedina kwëlëkwël avë tere, bare aju ahwëhn tere ÿa avë tere kwëlëkwël ye. ³⁶ Ge Aju Wën ÿa lik ayewu afaya, awa paryi nke afaya yedun. ³⁷ Njëtëbu hnënk yerun gë Abëraham. Bare soje ile yëkëlehnëdun aryaŵuno ÿi, umë rufahnëd ñwëyërun wanës mën ña. ³⁸ Ami, ile hnuhu vëhni Rëm mën ÿa hnësëdëfu. Do wuhnë, ile wëryërun rëm hun hna lidun.»

³⁹ Më ntëkwaniha: «Fuhnë, rëm fu ÿa, Abëraham ye.»

Yesu ntehnëkëhniwo: «Ge paryi vutah Abëraham yekëndun, ile ntidëho ÿa rëkakëndun alindu. ⁴⁰ Bare mama pëyahñëmu toña ile yëñajëbu Wën ÿa, njëkëlehnëdun aryaŵuno. Abëraham ñoñ dina ile wëntëlëk gë iÿin ki! ⁴¹ Wuhnë, ile ntid rëmun ÿa dënk lidun.»

Më ntëkwaniha: «Gelëfuhna vësëval vële wafëd vankaf vantëw hni. Rëm ryampo fo hwëhnabun: Wënu ña ye!»

⁴² Yesu më ntehnëkëhni: «Ge paryi Wënu ña yekënd Rëm hun ÿa, rëkakëndun aÿanduno, kabi Wën hna matibu do soje lëwu ÿa yijëbu hnë fagant hun hna. Yijëla soje lëmën dënk, umë fayiko. ⁴³ Soje ye ye gwëryëdilu hna ile lehnëdëmu ÿa? Umë ye kabi mëkëdilu hna ahnëpawu wanës mën ña. ⁴⁴ Rëmun ÿa, Sintani ye, do ile ñad ÿa lidun. Kobëri wapëgwa hna

aryawǎ vahnë ye: kahnëdina muk hnë toña, kabi toña gena hnë umë. Ge mërëd, g'anësa ntëwu ña rëkéđ nësënd, kabi aǎër ye, paryi nke umë ye rëm wamër ÿa. ⁴⁵ Bare ami, toña ÿa hnësëdëfu. Soje umë ye kwëtahnedilunohna. ⁴⁶ Mo hnë wuhnë hod tufahn menëbu iñë ryampo? Ge nësëdëfu toña ÿa, soje ye kwëtahnedilunohna? ⁴⁷ Ge Wënu ña hwëhnëku nëpadun wanës wadëwu ña. Ge nëpadiluhna, kabi kwëhnëluhna ye.»

⁴⁸ Wasëwif wǎ më tÿëniha Yesu: «Kwëhnalëfuhna bi toña lehnëfu avë Samari yeru do gë yine nkerun?»

⁴⁹ Yesu më ntëkwak: «Gelëfuhna gë yine. Rëm mën ÿa lënënedëfu, bare wuhnë, ñwëÿërun dënënedilunohna. ⁵⁰ Ami, yëkëlehnëla icëmb soje lëmën dënk. Ahawǎry yëkëlehnëdëho do umë hitiñëđ gante cañëk ka. ⁵¹ Toña ÿa fëyadëmu: ale lënënek wanës mën ña cëmëdina muk.»

⁵² Wasëwif wǎ më ntehnëniha: «Tame, pacëkéfu gë yine nkerun. Abëraham cëmëk, wakila ña fëna, do wëjë, alehn: “Ale lënënek wanës mën ña cëmëdina muk.” ⁵³ Wëjë bi lëbëka Rëm ÿa, Abëraham, nte sëmëk? Do cëmëni fop wakila ña fëna! Mo liyahnëki yeru?»

⁵⁴ Yesu më ntëkwak: «Ge ami dënk rëkakënd sëmbandu, icëmb mën iña kwëhnakëndina nafa. Ale sëmbedëho ÿa, Rëm mën ÿa ye, umë dënk lehnëdun ye Wën hun ña. ⁵⁵ Yëtëluhna, bare ami njëtëbuha. Ge ntehnakëndëbu yëtëlewahna, aǎër yekëndëbu, had wuhnë. Bare njëtëbuha do ntënënedëfu wanës wadëwu

ŋa. ⁵⁶ Abëraham, Rëm sankaf hun ŷa, natëkawo dŋus kabi njëtëko tëkidëfu. Nuko fac lëmën ŷa do natëkawo.»

⁵⁷ Awa wasëwif wã mē mbokëni ntehnëniha: «Kwëhnalihna ten wabëhn wafëhw imbëd (50) do alehn nuruha Abëraham!»

⁵⁸ Yesu mē ntëkwakëhni: «Toña ŷa fëyadëmu: ani gë nagahnënde Abëraham ŷa, “Ami Ye†.”»

⁵⁹ Ga nkwëryëni watac, mbankëpëdëniho wëraka ntutahnëniha, bare Yesu mē cowak do cahnëlehn selele Cery Wën Cankaf hna.

9

Yesu g'asan ale hnagiko mëp

¹ Awa, hn'ankaŵ hna, Yesu nukawo asan ale hnagiko mëp. ² Vërëfal vëlëwu va mē tëyëniha aki: «Aharan, soŋe ye nagik aŷi asan mëp? Soŋe wameh wadëwu ŋa dënk bi ye ma wameh vële hnagëka ŋa ye?»

³ Yesu mē ntëkwak: «Gena soŋe wameh wadëwu ŋa, gena fëna wëba vële hnagëka ŋa; mëpëk soŋe vahnë va fop nuhahnëni ile mëkëd nti Wënu ŋa. ⁴ Tëfëkëfu ntiyin wadoku ale fayiko ŷa ante nkok mëdëna ten ŋi. Mëd' uŋa tëhajëk, hn'ile nkođ kolëna ahnë mbok ndokuŋ. ⁵ Wati nte yedëfu duniŷa ŷi fop, humpen duniŷa ha yëbu.»

⁶ Ga nësëk watac, Yesu mē tëpëk nkal hna do nëgw nkal iŋa gë wato wadëwu ŋa, do mbërya inkal tac mëp uŋa vinkër hna. ⁷ Tac ntehna: «Yiryeyi awëñaj pisin le wăcëde Silowe ŷa.» Uwi

† **8:58** 8.58 Ami Ye: Gë Wa-ebëre ŋa Yawe wăc Wën ye le fëhnëtanëk «ami ye». (Icahn 3.14)

ŵac «Ale Fayik» pëhnëtanëd. Umëp uņa njilehn nkwëñaj, do mëpëtako mbokajatënd!

⁸ Vësaryëntaŵu gë vële hnuďëhawo kwëlëkwël ga muntad va më ntehnëni: «Gena bi aŷi asan lañadëho kwëlëkwël muntand?»

⁹ Vëryampo ntehnëdëniho: «Umë dënk ye.»

Vëhaŵary më nkwajëni: «Ale mëntëlëni fo ye.»

Bare umë, më ntehnëk: «Paryi, ami dënk ye.»

¹⁰ Awa më tÿyik: «Hak ntiru ahnuhahnënd?»

¹¹ Më ntëkwakëhni: «Asan ale ŵacik Yesu ŷa sëkënakëh toye nkal iņi, mbëryo vinkër li do ntehno: “Yiryeyi Silowe hna awëñaj.” Më yiĸu, wëñaju do, taņ hnulehnu wapacëk!»

¹² Më tÿyëniha: «Ne nkeha Yesu tac?»

Më ntëkwakëhni: «Yëtëla.»

Asan ale wëpëtik a gë wafarise ŵa

¹³ Më njonih a asan ale wëpëko ŷa gë wafarise.

¹⁴ Hara, hnë fac ntaŵëla cëkënëko Yesu nkal iņa mëpëtahna vinkër va. ¹⁵ Awa wafarise ŵa më tÿyëniha vëhni fëna, hak kolahnëk nund. Më ntehnëkëhni: «Nkal cëkah liyibuho vinkër li, më wëñabu, do tame nudëfu.»

¹⁶ Wafarise wëryampo më ntehnëni: «Ale lik iŷin ŷa matina Wën hna, kabi dënënëdina ntaŵëla ŷa.»

Bare vëhaŵary më ntëkwani: «Hak koď ahnë aŵen nti iŷi sifa wëdahëse wafëmpëhnahnah?» Wanës wadëŵ hni ŷa nëmpëlëko.

¹⁷ Awa më mbok tÿyëniha kat ale wëpëko ŷa: «Wëjë lë, ye hnësëru soņe lëŵu ŷa kabi vinkër hu va mëpëtëk?»

Më ntëkwakëhni: «Kila ye.»

¹⁸ Bare, wasëwif wã n̄wëyëniho kwëtahnëni paryi aÿi asan mëpëko do tame nud. Soje rac macahnënihëhniwo vële hnagëka va. ¹⁹ Më tÿënihëhni: «Aÿi asan paryi bi ajë hun ye? Umëp bi nagik paryi? Ge toña ye, hak ntik awa nuhahnëd tame?»

²⁰ Vële hnagëka va më ntëkwani: «Njëtëbun ajë fu ÿa ye do mëp nagik. ²¹ Bare yëtëlëfuhna bi ye liyak nuhahnëd tame do yëtëlëfuhna fëna bi mo wëpëtëka. Tÿëryina: naÿëk, kod ntëkwa umë dënk!» ²² Vële hnagëka asan va nësëniho koyëna kabi ntakëkëhniwo gë vësankaf wasëwif va: njëtëniho vëhni tëko pëhnani ntanihëhni caliña hna fop vële hwëtahnëd Yesu ye Arëhnayik a. ²³ Soje rac ntëkwahnëniho vële hnagëka mëp va: «Tÿëryina umë dënk, naÿëk, kod ntëkwa!»

²⁴ Awa wafarise wã më mbok macehnëniha kat asan ale wëpëko ÿa do ntehnëniha: «Dënënerÿehna Wënu ña ahnës toña ÿa. Njëtëbun fuhnë asan arac aÿen ye.»

²⁵ Më ntëkwak: «Yëtëla bi aÿen ye ma hali. Bare njëtëbu inë ryampo: mëpëbuho do tame nudëfu.»

²⁶ Më mbokëni tÿëniha: «Ye ntiki? Hak njërëneki?»

²⁷ Më ntëkwakëhni: «Nësëhnëmu, bare nëpalunohna. Soje ye ÿadun avok awëryuno kat? Ñadun bi mpëd, wuhnë fëna, ayentiwu vëréfal aÿi asan?»

²⁸ Awa pëgwëlehnëni njewëndëniha do ntehnëni: «Wëjë, arëfal aÿi asan yeru! Fuhnë,

vërefal Moyis yebun. ²⁹ Njëtëbun Wënu ña nësëhnëkawo Moyis, bare aÿi asan, yëtëlëfuhna dënk bi ne matik!»

³⁰ Asan a më ntëkwakëhni: «Umë fëmpëhnahnah ye: njërënëko do yëtëluhna, wuhnë, hn'ile matik hna! ³¹ Fuhnë fop, njëtinëk Wënu ña nëpadilëhniha vëwen va, bare ge ahnë ntënëndëha do nti ile ñad ÿa, nëpadëha. ³² Kobëri gwëryina ga nësëde ahnë mëpëtëka ale hnagik mëp. ³³ Aÿi asan, ge matekëndina Wën hna, ñoñ kokëndina nti.»

³⁴ Umë ntëkwaniha: «Wameh fo yeru kobëri nte nagiru ña do aÿand aharañëfu!» Ntalehnëniha cala ña hna.

Imëp paryi

³⁵ Yesu njëtako ntaniha asan a, më njëkëlehnëka do tëya: «Kwëtahnëruha bi Ajë Ahn'a?»

³⁶ Asan a më ntëkwaka: «Aharan, pëyarye bi mo ye soñe holahnu hwëtahnuwã.»

³⁷ Yesu më ntehnëka: «Nuduha gë vinkër hu vi. Umë dënk hnësëndëhi iÿi wati.»

³⁸ Asan a më ntehnëka: «Ahwëhn, kwëtahnëmi.» Ndëkwëhnelehn haryënkw Yesu do cëmba.

³⁹ Tac Yesu më ntehnëk: «Soñe tufahn ale-wole ile nke ÿa yijëbu hnë iÿi duniÿa. Koyëna vële wok vëhnuđina va nuhahnëni do vële hnuđ va nkeni had vumëp.»

⁴⁰ Wafarise, wale yeho đarël lëwu wã, nkwëryëniho wanës wadëwu ña do më tëyëniha: «Awa, vumëp bi yebun, fuhnë fëna?»

41 Yesu më ntëkwakëhni: «Ge vumëp yekëndun, dehnakëndena menërun. Bare wëli: ntehnërun nufun. Soje rac wameh hun ña hnë wuhnë nkok.»

10

Wape ña g'aheryëherya ÿa

1 Yesu mboko ntehn kat: «Toña ÿa fëyadëmu: ge kwëhnaru kece wape do ge ahnë kayëk cape ndampo tënkëna hnë rënka hna, ahnë arac ale ye do bandi. 2 Ale rënkëk rënka ÿa, umë ye aheryëherya wape ña. 3 Ayëka kece ÿa pidëtëhnëdëha aheryëherya ÿa rënka ÿa do wape ña nëpadëni kopa lëwü ÿa. Macëdëhëhni wape wadëwü ña ile-wo-le wac lëwü wä do canëhni. 4 Ge canëkëhni fop wante kwëhnëk ña, gë vëhni rëkëd njasëntënde do tëfëlëdëni, kabi njëtëni kopa lëwü ÿa. 5 Muk warëfëlëndilahna ale nkoni wayëtëna; nkaryëdëniha ñawët, kabi wayëtëna kopa lëwü ÿa.» 6 Yesu unj mëntëndëlehn nësëhnëkëhniwo vahnë va fop, bare vëyëtëlohna ile nësëdëho ÿa.

Yesu, aheryëherya afërën a

7 Awa më mbok ntehnëk: «Toña ÿa fëyadëmu: ami ye rënka kece wape ña. 8 Fop vële ryënkwëhnikowo vi vële ye do wabandi do wape ña wahnëpalëhniha. 9 Ami ye rënka ÿa. Ale rëfëk ÿal mën tënkahn ÿa pehëtëde. Koyëna kod tënkënd do cahënd gante ñad ka, do nuÿad ile tokëd. 10 Ale ÿa, ule fo njijëd, idaw do përekan. Ami, njijëbu soje nuÿahnëni vahnë va sël ntawary, uwám paryi wä, do njabëhni.

11 «Ami, aheryëherya afërën a yëbu. Aheryëherya afërën a pëhwëtak njëdahn ntaŵary dëŵu ña soñe wadëŵu ña. 12 Ale sosëde koryi soñe keryahnënd herya do kwëhnëlihna umë dënk wape ña, umë gena aheryëherya paryi: ge nuka ÿin ÿa, ga njijëd, tavëdëhëhni nkary. Awa ÿin ÿa tënkëdëhëhni wape ña pëlahni wëdampo do wañëntaŵ ña campëdëni. 13 Aÿi asan, koyëna ntid kabi cosik ntihahn doku rac do nafa wahwëhnana wape mën ña soñe lëŵu.

14 «Ami, aheryëherya afërën a yëbu. Njëtëbuhëhni wape mën ña do wape mën ña njëtëniho, 15 had gante njëtëko Rëm ki do njëtëbuha Rëm ki. Njëdahnëdëfu ntaŵary mën ña soñe wape mën ña. 16 Kwëhnaɓuhëhni kat wape wakaŵary wante wok wayentina kece li. Tëfëko watac fëna yojëwëhni; nëpadëni kopa mën ÿa, do koyëna kore ryampo fo nkedëni g'aheryëherya aryampo fo. 17 Ge Rëm ÿa ñahnëdëho, kabi njëdahnëdëfu ntaŵary mën iña ye. Njëdahnëdëfu bare mbidëfu fëna. 18 Ahnë kodina nufëhno ntaŵary inji, bare g'uhnatah njëdahnëdëfu. Mëkëdëfu yëdahnu do mëkëdëfu viwu kat. Umë ye ile ntehnëko Rëm mën liwu ÿa.»

19 Nahan wasëwif ŵa mboko nëmpël kat soñe wanës watac. 20 Vëyaɓah hnë vëhni ntehnëdënihawo: «Gë yine nkeni! Cenaka! Soñe ye hnëpadunëha?»

21 Vëryampo më ntëkwani: «Ale nkeni gë yine nësëdina aki; yine kod bi mëpëta ahnë?»

Yesu ηwēyik

²² Wati huji yeho do ntideho Yerusalem hna ambēt nte ryēnkwētahnēdeho ante pēhwētiko Cery Wēn Cankaf ηa. ²³ Yesu nkentiko do nder cankaf nte wācik Salomo* hna njasēlehnēdēho. ²⁴ Awa wasēwif wā mē kwērēniha do ntehnēniha: «Hafo guve ntihetēduhēfu hn'ufēmpēhnahnah hna? Ge Arēhnayik a yeru pacēnēhnēryifu.»

²⁵ Yesu mē ntēkwakēhni: «Tēkēmu fēyawu, bare kwētahnēluhna. Nurun wadoku wante lidēfu g'uwāc Rēm mēn ηa; watac ye sede mēn ŷa. ²⁶ Bare kwētahnēdiluhna kabi gentiluhna kore wape mēn hna. ²⁷ Wape mēn ηa nēpadēni kopa mēn ŷa; njētēbuhēhni do tēfēlehnēdēniho. ²⁸ Njēdadēfuhēhni uwām ule wok pudina ŷa: wasēvēdina muk do ahnē kodina tebowēhni. ²⁹ Rēm mēn ale yēdakowēhni ŷa hnaŷēk lēbēk fop, do ahnē kodina nufēhni gē fanka hnē umē. ³⁰ Ami gē Rēm ŷa, aryampo fo yebun.»

³¹ Tac fēna kat, wasēwif wā, ga nkwēryēni watac, mē mbok nufani wēraka ndawāhnēniha. ³² Awa Yesu mē ntehnēkēhni: «Ntiŷu tase hun viŷē viferēn viyabah gē fanka Rēm ŷa, soŷe iŷēhne hnē watac ŷadun aryawāhnuno gē wēraka?»

³³ Wasēwif wā mē ntēkwaniha: «Gena iñē fērēn ile liru ŷaderu aryawāhni, bare kabi Wēnu ηa yewēdu. Wējē ahnē fo yeru, do aŷand aliya Wēn!»

---

* **10:23** 10.23 Salomo aju David yeho, ahnaŷ Isērayel had rēmu. Umē vērēhneko Cery Wēn Cankaf ηa do njētiko soŷe yasery ŷalēwu. (1 Vēhnaŷ 6; 1 Vēhnaŷ 5.9-14)

³⁴ Yesu më ntëkwakëhni: «Kerina bi Vikerëh hun hna: Ami, Ahwëhn a, ntehnëdëmu: “Wamën yerun”✧? ³⁵ Njëtinek kodena ntiheti hn'ile nësik Vikerëh Wënu hna. Awa Vikerëh hun hna Wënu ña “wamën” macëkëhni vële ntehnëd va. ³⁶ Do ami, Rëm ÿa tëhnako paye duniÿa li. Awa hak kodun alehnu Wënu ña yewëdëfu ge pëyahnebu Aju Wënu ña yebu? ³⁷ Ge dida doku Rëm mën ÿa, ant'ahwëtahnuno. ³⁸ Bare ge ntidëfu, wëla kwëtahnëlunohna, mawëryin ahwëtahnu wëla waɗoku mën ñi fo. Koyëna njavëtëdun, pëgw dol hafo kwëlëkwël, Rëm ÿa hnë ami nke do ami hnë umë nkebu.» ³⁹ Soñe rac, vësankaf wasëwif va mboko njëkëlehnëndëni pëlaniha, bare pehëkëhniwo.

⁴⁰ Ga ndëcëk watac, Yesu më mbok njik gë cape ñëntaŵ mbë sën Yurëdan ka, hn'ile pëgwëko njaryënd San hna dënk. Hnam ñëwëko. ⁴¹ Vahnë vëyabah njijëniho ÿalu hna. Ntehnëdëniho: «San wëla dahëse fëmpëhnahnah ryampo dilohna, bare fop ile nësëdëho soñe aÿi asan ÿa toña ye.» ⁴² Do vëyabah hnam kwëtahnënihawo Yesu.

11

Icëm Lasar

¹⁻² Hn'ankol Betani hna ntëdëniho Mari g'aheryu Marët, do g'ahery hni Lasar. (Mari yeho asëval ale rurëkawo Ahwëhn a d'atikola ÿa wapary hna do pëhwëca g'imul dëwu ña.) Awa Lasar, aheryu, tesëko. ³ Vësëval vëhi vërac më

✧ **10:34** 10.34: Wahnëw 82.6

payëniha ahnë nji ntehna Yesu: «Ahwëhn, lawo hu ale ŷaru aŷand a, tesëk.»

⁴ Yesu, ga njëtak watac, më ntehnëk: «Uŷi res gena daw̄ in̄i fo ndaw̄ëd̄ëha, umë cëmbahnëde Wënu ŋa fëna, tufahnëd̄ inaŷ dëwu ŋa do koyëna tufahnëde inaŷ Ajë Wën ŷa fëna.» ⁵ Hara Yesu ñadëhawo Marët, gë Mari, do g'ahery hni Lasar. ⁶ Bare ante njëtako Lasar tesëk ŋa, wafac wahi mboko ñëw̄ hn'ile nkeho hna.

⁷ Tac më ntehnëkëhni vërëfal vëlëwu va: «Bokanëfu gë Yude.»

⁸ Vërëfal va më ntëkwaniha: «Aharan̄, biŷëna ga njëkëlehnëd̄ënihino vëvë Yude va ndaw̄ënihi gë wëraka, do tame ñadu avoka hatac?»

⁹ Yesu më ntehnëkëhni: «Gena bi wëwati pëhw gë wahi ye facë hna? Ge ahnë njasëd̄ g'anent, gëwëd̄ina, kabi nud wapacëk gë humpen d̄uniŷa hi. ¹⁰ Bare ge g'umëd̄ ga njasëd̄, nkëwëd̄, kabi humpen gena hnë ahnë arac.»

¹¹ Ante nësëk watac ŋa, Yesu më nkwënëk: «Lawo fu ŷa Lasar wakwëd̄ ndakëk, bare njidëfu hnëgëtëwa.»

¹² Vërëfal va më ntëkwani: «Ahwëhn, ge ndakëk, yër in̄a njërëd̄.» ¹³ Yesu Lasar cëmëk ñadëho nës, bare vërëfal va ntiyahnëkëhniwo ryak wakwëd̄ paryi nësëd̄.

¹⁴ Awa Yesu më nësëhnëkëhni wapacëk: «Lasar cëmëk, ¹⁵ do natëko soŋe hun ŷa kabi gelëw̄ohna hnam g'umë wati rac. Koyëna kwëtahn hun ŋa njaw̄ëd̄. Awa tame yinëfu ŷalu hna.»

16 Tac Toma, ale wãcède Asëp a, më ntehnëkèhni vërëfal vëÿëntaŵ va: «Yinëfu, fuhnë fëna, soŋe cëmëntinëfu g'umë!»

Yesu, ibëhn iŋa gë sël ntaŵary, uwám paryi

17 Ante tøkëko Yesu ŋa, njëtëko Lasar nuÿak wafac wahnah yag hna. 18 Yëbëlan Betani gë Yerusalem tøkëlohna uyas wakilo watar, 19 do wasëwif wayabah njijëniho vëhni Marët gë Mari hna soŋe simpaÿ icëm ahery hni ŋa. 20 Marët, ga njëtak Yesu nkejëk, më njik pankëlëni, bare Mari tere hna nkoko.

21 Marët më ntehnëka Yesu: «Ahwëhn, ge hnani nkekënduho ahery mën a cëmakëndina.

22 Bare njëtëbu wëla gaki Wënu ŋa maŵëryanëdëhi fop ile rëÿëdëfuha ÿa.»

23 Yesu më ntehnëka: «Ahery hu matëd cëm hna.»

24 Marët më ntëkwaka: «Njëtëbu dëus, mbëhnëd fac rëkwa hna, ante rëkëd mbëhnëndëni fop vësëm ŋa.»

25 Yesu më ntehnëka: «Ami dënk ye ibëhn iŋa do sël ntaŵary, uwám paryi wã. Ale hwëtahnëko ÿa mbëhnëd wëla cëm. 26 Do alewo-le hwëhnak sël ntaŵary, uwám paryi wã do kwëtahno godina cëm hna. Kwëtahnëru bi wani?»

27 Marët më ntëkwaka: «Ha, Ahwëhn, kwëtahnëbu Arëhnayik a yeru, Ajë Wën, ale rëfëkawo njij dëuniÿa hna.»

Yesu kod

28 Marët, ga nësëk watac, njilehn macehna aheryu Mari, canarya ntehna: «Aharan a ani

nke, do macëdëhi.» ²⁹ Mari, ga nkwëryëk watac, matëlehn nkary gë vëhni Yesu. ³⁰ Hara tënkëlohna ten nkol hna: hn'ile pankëlëniho gë Marët hna nkoko. ³¹ Vële nkeniho gë Mari tere hna, yijëko simpaÿ icëm va, nuni-hawo ga matëk cahn nkary. Më tëfëlehnëniha, ntiyahnëkëhniwo g'iyag njid wako ña.

³² Mari tëkëko hn'ile nkeho Yesu hna. Nunda tun, njolehn haryënk w lëwu do nteha: «Ahwëhn, ge ani nkekëndu ahery mën a cëmakëndina.»

³³ Ga nukëhni Yesu kodëniho gë vële njijëniho va, njakëkawo sakahnëha ðus. ³⁴ Më tëyëkëhni: «Ne kwëtërunëha?»

Më ntëkwaniha: «Ahwëhn, yij, nuðu.»

³⁵ Yesu pëgwëlehn kond.

³⁶ Awa vahnë va ntehnëlehnëni: «Yëkëryin gante ñadëhawo ka!»

³⁷ Vëryampo hnë vëhni ntehnëdëniho: «Umë ale wëpëtëkëhni vumëp, kokëndina bi memaÿehni icëm Lasar ña?»

İbëhn Lasar

³⁸ Yesu mboko njaka sakahnëha ðus. Më njik yag hna. Hara iyag nte yabiko hn'itaka yeho, rënka ÿa taka konah fidahniko. ³⁹ Yesu ntehnëko: «Dihëtëryin taka ñi.»

Awa Marët, acëru asëm a, më ntehnëka: «Ahwëhn, tëfëka tehënd tame, kabi tëkëk wafac wahnah ga kwëtahnik ani.»

⁴⁰ Yesu më ntëkwaka: «Dehnëlihna bi ge kwëtahnëru nuðu inaÿ Wënu ña?»

⁴¹ Awa ntihtëlehnëni taka ña. Yesu më kanjék g'ambin, do ntehn: «Apa, camehnëmi

kabi nëpaduho. ⁴² Ami, njëtëbu nëpaduho kwëlëkwël, bare soje vële hwërëko vi hnësandëbu aki, kwëtahnahnëni wëjë fayiko.»

⁴³ Ante nësëk watac ɲa, më ndekak gë fanka: «Lasar, cahni!» ⁴⁴ Awa asëma cahnëlehni yag hna. Wapary ɲa gë wëbák ɲa përyiko, yëka ýa tēmpiko. Yesu më ntehnëkëhni vële yeho hnam va: «Përyëtëryina do aravuna nji.»

Ipëhwëta dfaŵehn Yesu ɲa

⁴⁵ Ga nuni ile ntiko Yesu ýa, vëyabah hnë vële yijëko vëhni Mari va kwëtahnënihawo. ⁴⁶ Bare vëryampo hnë vëhni njiniho pëyanihëhni wafarise wã ile ntiko Yesu ýa.

⁴⁷ Awa vësankaf vësëna wasadëha va gë wafarise wã mbarënihëhniwo Mbara Vëhitiɲ va do ntehnënihëhni: «Ye liden? Aýi asan vifëmpëhnahnah viyabah ntid. ⁴⁸ Ge tavinëka ntind aki, vahnë va fop umë kwëtahnëdëni. Awa vëvë Rom va njijëdëni nihëni Cery Wën Cankaf fu ɲi gë bulunda fu ýi!»

⁴⁹ Aryampo hnë vëhni, ale wãciko Kayif, do yeho asëna asankaf a bëhn rac, më tebak wanës ɲa ntehnëhni: «Ñoñ gwëryëdiluha! ⁵⁰ Ye fecek: cëm ahnë aryampo soje bulunda ýi fop ma tavi nihi bulunda ýi fop?»

⁵¹ Hara ile nësëdëho ýa matidilohna hnë umë; bare kabi umë yeho asëna wasadëha asankaf a bëhn rac, umë nësehnahnëkawo Wënu ɲa ntehn Yesu tēfëka cëm soje bulunda lëwu ýa. ⁵² Do gena soje bulunda lëwu ýi fo tēfëkawo cëm, bare soje mbarëpahni fëna fop vutah Wën vunte sampëk duniýa vi nkeni bulunda

ryampo fo. ⁵³ Awa, koßeri hnë fac rac pëhnaniho vësankaf wasëwif va ndawëhnëniha Yesu.

⁵⁴ Soje rac tavahnëko Yesu yasëlehn bulunda wasëwif hna, nji hnë resiyo yëntaŵ vë wula hna, hn'ankol nte ŵaciko Efërayim. Hnam ñëwëniho gë vërëfal vëlëwu va.

⁵⁵ Wati ambënt Pak űa tëhajëko. Soje rac, vahnë vëyabah vëvë vankol vambë caharaß va njidëniho Yerusalem soje pacënajëni tëkahnënd mbënt tac. ⁵⁶ Awa njëkëlehnëdënihawo Yesu do tëyëlëdëniho vëhni fo, selele Cery Wën Cankaf hna: «Paryi nke gena bi yijëdina ambënt űi? Ye hnaharun?»

⁵⁷ Nësëdëniho koyëna kabi vësankaf vësëna wasadëha va gë wafarise ŵa ntehnëniho ge ahnë njëtëk hn'ile nke Yesu hna, tëfëka pëyahni soje pëlayi.

12

Datikola ile turëdëha Mari Yesu wapary

¹ Wafac mbëd gë ryampo wojëko tëkahnind Pak űa. Yesu njiko Betani hn'ile ntëdëko Lasar hna, ale mbëhnëndanëko űa. ² Hnam, më ntëvayik. Marët ryokuñëdëho ile ntëvayiko űa. Lasar gë vële tokëlahnëdëniho Yesu va nkentiko. ³ Awa Mari më nufëk sëleku ðatikola hambah ntaŵi, ile lihahnik narëd* paryi, më turëka Yesu wapary hna, tac pëhwëca g'imul dëwu űa. Cery űa fop ðatikola rac fo rehëdëho.

---

* **12:3** 12.3 Narëd: Atëh ye, nkahn ntëwu űa liðe ðatikola ile hambëk ntaŵi.

⁴ Yuda Isëkariyot, aryampo vërëfal Yesu hna, ale rokadëha ÿa, më ntehnëk: ⁵ «Soŋe ye woyinëk gwafilënëhna iÿi ðatikola gë koryi yabah do njëðayini koryi rac vëhaÿëhnah va?»
⁶ Gena bi kabi kwëtahnëkëhni nëf vëhaÿëhnah va nësëðëho koyëna, bare kabi ale yeho. Umë w̄arunëðëho hwëta koryi ÿa do nufadëho ile hwëtëðëho hnam ÿa.

⁷ Yesu më ntehnëk: «Tavëryina yam! Kwëtëhnëko iÿi ðatikola pëhwëtanëhnahno soŋe fac ile vañandebu ÿa. ⁸ Nkelandun kwëlëkwël vëhaÿëhnah va; bare ami, gelandelënëhna kwëlëkwël.»

⁹ Ga njëtayik Yesu Betani hna nkeho, wasëwif wayabah njiniho njëkiniha do njëkiniha fëna Lasar nte mbëhnëndanëko ña. ¹⁰ Awa vësankaf vësëna wasadëha va më pëhnani ndawëhnëniha Lasar fëna, gë Yesu ka, ¹¹ kabi, soŋe lëwü ÿa, wasëwif wayabah tavënihëhni vëhni do kwëtahnëniha Yesu.

Itëk Yesu Yerusalem

¹² Ga pacëk, kore yabah yeho Yerusalem hna soŋe ambënt Pak ña. Më yëtayik Yesu nkejëk.

¹³ Awa vahnë va më nufëni yaryef vapëmb kacaniha do ndekandëni:

«Osana! Cëmbik Wën!

Arabi Wënu ña njëða ale yijëð g'uw̄ac Ahwëhn a!

Arabi Wënu ña njëða ahnaw̄ Isërayel a!»[☆]

¹⁴ Yesu fapali tëkatëko, më kayëka, gante pëyahnek Vikerëh ka:

☆ **12:13** 12.13: Wahnëw̄ 118.25-26

15 «Antë ntaki, naŵ Siŷo, kabi ahnaŵ hu ŷa nkejëk yaŋ fapali.»✧

16 Hnë wati rac, vërfal vëlëŵu va vëyëtëlohna bi ye pëhnëtanëf waŋi wanës; bare ante tu-fahnëko Yesu inaŷ dëŵu ŋa, më ndënkwëtani vëŷin keriko soŋe lëŵu ŷa do ntinëhniko ile heriko ŷa.

17 Fop vële nkeniho gë Yesu ante macëkawo Lasar cahni yag hna, mbëhnëndana ŋa, tëfëtafëniho ile nuniho ŷa. 18 Soŋe rac njijëdëniho kore ŷa ŷalu hna, kabi dahëse fëmpëhnahnah rac ntiko. 19 Awa wafarise ŵa më ntehnëlëdëni: «Nurun, ñoŋ mëkëdfelënëhna: vahnë va fop umë fo tëfëlehnëdëni!»

Wagërek wëdampo Yesu njëkëlehnëdëniho

20 Hnë vële yijëko Yerusalem soŋe cëmbëniha Wën hn'ambënt hna, nkentiniho fëna vële wok vëyena wasëwif. 21 Vërac më tëhaniha Filip, nte yeho avë nkol Betësayida mbë resiŷo Galile, do tëyëniha: «Ñadëfun hnufuna Yesu.» 22 Filip më njik pëyahna Andëre, tac vëhni vëhi tak njilehnëni pëyaniha Yesu.

23 Umë, më ntehnëk: «Wati ŷa tëkëk le tënkëf Ajë Ahn'a hn'inaŷ dëŵu hna. 24 Toña ŷa fëyadëmu: uŷëc antimp ule hnadik ŵa ge cëmëna, ŷëc ryampo fo wod, bare ge cëmëk, ntëŵëf waŋëc wayabah. 25 Ale ŷad iŷi duniŷa ŷi cëmëf, bare ale wok kwëtahnenä nëf iŷi duniŷa ŷa nkoryaryëf ntaŵary dëŵu ŋa hafo uwám usër hna. 26 Ge ahnë

✧ 12:15 12.15: Sakari 9.9

kahnëndak ndokuñëhnëndo, araβi tëfëndo. Hn'ile nkedëfu hna, aryokuñ mën a fëna hnam nked. Do ge ahnë ndokuñëhnëdëho, Rëm mën ÿa ntënëndëha.»

Wanës Yesu pañare icëm dëwü ña

²⁷ Yesu më mbok nkwënëk: «Tame hn'ile nkebu li, ndëñëbu; yëtëla ile hnahadëfu. Lehnu bi: Apa, pehetërye hnë iÿi wati horot? Bare soñe iÿi wati yijëbu. ²⁸ Apa, tufahnëry inaÿ hu ña.»

Awa, kopa nkwëryëlehni mati g'ambin: «Tëkëbu rufahnu icëmb mën inä do mbokëdëfu rufahnu kat.» ²⁹ Vahnë vële yeho hnam va, do wëryëko kopa va, vëryampo ntehnëdëniho farat lëhak.

Vëhañwary ntehnëdëniho mëleka hnësëhnëka takan.

³⁰ Yesu më ntehnëkëhni: «Gena soñe lëmën nësëk iÿi kopa, bare soñe lëw hun ye. ³¹ Tame nke wati ile kitinande iÿi duniÿa ÿa. Ha, tame ntade Sintani, ale wëkëk iÿi duniÿa ÿa. ³² Do ami, ge njelibu vahnë va fop tëhadëniho.» ³³ Gë wanës watac, tufahnëdëho Yesu sifa cëm nte ñad cëm ña.

³⁴ Vahnë va më ntëkwaniha: «Sariya ÿa karanjëkëfu Arëhnayik a cëmëdina. Awa, hak kodu alehn Ajë Ahn'a njelëde? Mo ye aÿi Ajë Ahnë?»

³⁵ Awa Yesu më ntëkwakëhni: «Humpen ha gë wühnë nkok ten, soñe wëwati toye: yasëryin wati nte kwëhnarun humpen ha, soñe antë umëhwëry ña memaÿehnu; ale yasëd hn'umëhwëry hna yëtëna hn'ile njid. ³⁶ Awa

kwětahnëryin humpen ha wati nte kwëhnarun ña, ayehahnu wñuhnë dënk vutah humpen.»

Ante nësëko watac ña, Yesu njiko, coŵakëhniwo.

Hamb vankaf wasëwif soje Yesu

³⁷ Yesu ntiko wëdahëse wayabah tase lëw hni, bare vahnë va vëhwëtahnëlawohna.

³⁸ Koyëna ntiyadëho wanës kila le wãciko Esayi ÿa ante nësëko:

«Ahwëhn, mo hwëtahnëk wanës fu ña?

Mo tufëk Ahwëhn a fanka falëwu fa?»[☆]

³⁹ Esayi mboko pëyahn kat, soje vële wok vëhwëtahnëdina va, ntehn:

⁴⁰ «Wënu ña mëpendanëkëhni, antë nundëni; pidëkëhni wahakili wã, antë nkwëryëndëni walawãry walëw hni hna;

soje rac vëhodina cahëtani gë ŷalu do kodina njërënëhni.»[☆]

⁴¹ Soje Yesu ÿa nësëko Esayi kabi nuko inaŷ dëwu ña.

⁴² Wëla hnë vësankaf wasëwif hna dënk, vëyabah kwëtahnënihawo Yesu; bare vëryëkëdilo hna tufahnëni, kabi ntakëkëhniwo gë wafarise wã antë ntanihëhni calina hna.

⁴³ Paryi nke cëkwary vahnë fecehnëkëhniwo gë cëkwary mba Wënu ña.

Kitiñ gë wanës Yesu ña

⁴⁴ Yesu ndekako: «Ge ahnë kwëtahnëko, gena ami fo kwëtahnëk, bare kwëtahnëka ale fayiko ÿa fëna. ⁴⁵ Ge ahnë nuko, nuka ale fayiko ÿa

[☆] **12:38** 12.38: Esayi 53.1 [☆] **12:40** 12.40: Esayi 6.9-10

fëna. ⁴⁶ Ami had humpen njijëbu duniŷa li, soŋe ale-wo-le hwëtahnëko ŷa antë nko hn'umëhwëry hna.

⁴⁷ «Ge ahnë nkwëryëk wanës mën ŋa do dil ile hnësëbu ŷa, gena ami hitiŋëdëha, kabi gena had ahitiŋ vahnë labëwëhni hnë janáma yijëbu, fehëtëwëhni yijëbu. ⁴⁸ Awa ale wëyëko do yafëk wanës mën ŋa tøk nuŷahna ahitiŋ alëwu ŷa: waŋi wanës wante hnësëdëfu ŋi dënk ye; kitiŋëdëha ntaba janáma fac rëkwa hna. ⁴⁹ Yëtëryin, gena fër mën hnësëbu: Rëm, le fayiko ŷa, umë dënk yëdako ile rëfëko hnësu do haraŋëwëhni vahnë ŷa. ⁵⁰ Do njëtëbu dūs: ikaraŋ vahnë nte kwëtehahnëko Rëm ŋa ryënëd uwám usër hna. Awa ile hnësëdëfu ŷi, ile ntehnëko Rëm mën ŷa fo ye.»

13

Gwëyët wakwër vërëfal Yesu

¹ Fac rëkwa ŷa yeho tøkahnind fac ambënt Pak ŋa. Yesu njëtëko wati ile matëd duniŷa mboka gë vëhni Rëmu ŷa tøkëk. Ñadëhëhniwo vëlëwu va vële ye duniŷa vi do ñadëhëhni hafo hn'ile tëkwëk hna.

² Yesu gë vërëfal vëlëwu va roka Pak ŷa tokëdëniho. Sintani tëko tënka Yuda, aju Simo Isëkariyot, soŋe tokahna Yesu do njëdahna.

³ Yesu njëtëko Rëm ŷa fop njëdaka, ŷalu hna matiko do hnam mbokad. ⁴ Më matëk hn'ile tokëdëniho hna, cudëta cud cankaf ŋa do nuf ipand pala. ⁵ Tac kota wënka hn'ancëhn, pëgwëlehn gwëyëtëndëhni vërëfal vëlëwu va

wakwër ɲa, do pëhwëcëndëhni g'ipand nte palako ɲa.

⁶ Ga təkək vëhni Simo Piyer hna, më ntehnëka: «Ahwëhn, wëjê bi ýad awëyëto ami wakwër ɲi?»

⁷ Yesu më ntëkwaka: «Ile lidëfu ýa, nkwëryëdila gaki, bare ge mbiýëk toye nkwëryëdu.»

⁸ Piyer më ntëkwaka: «Hali! gwëyëtëdilihohna muk!»

Yesu më ntehnëka: «Ge gwëyëtëlihna godila arëfal mën.»

⁹ Simo Piyer më ntehnëka: «Awa, Ahwëhn, ant'awëyëto wakwër ɲi fo, bare wëbák ɲi g'ankaf per!»

¹⁰ Yesu më ntehnëka: «Ale yaryak a pacëka mbahn inja fop, wakwër ɲi fo gwëyëtaf. Wuhnë, pacërun bare gena wuhnë fop.» ¹¹ Hara Yesu njëtëkawo dus ale rokadëha ýa. Soje rac ntehnahnëko: «Gena wuhnë fop facëk.»

¹² Ga puhnakëhni gwëyët wakwër ɲa, Yesu më mbokëryak cud ntëwu ɲa, mboka ntaña. Awa më ntehnëkëhni: «Njëtërun bi ile limu ýi? ¹³ Macëdunëho “Aharan” do “Ahwëhn”, do toña hwëhnarun, kabi umë yebu. ¹⁴ Awa, ge ami, Ahwëhn a do gë Aharan a, gwëyëtëmu wakwër ɲa, wuhnë fëna tëfëku awëyëtëlu.

¹⁵ Dahëse yëdamu alihahnëndu wuhnë fënali gante ntinëhëmu ki. ¹⁶ Toña ýa fëyadëmu: aryokun dëbëlahna ale ndokunënda do ale fayik dëbëlahna ale fayëka ýa. ¹⁷ Tame njëtërun wanj; nëfadëhu ge ntirun koyëna.

¹⁸ «Gena wuhnë fop lehnëdëfu; njëtëbuhëhni dus vële rëhnafu va. Bare afo wanj wanës

Vikerëh ntiya: “Ale sehëlëbun mburu mën ña ñewëko tame.”✧

¹⁹ «Pëyadëmu watac tame, ani gë tēkahnind, koyëna ahwētahnahnu ge tēkik “ale ye ÿa yebu”.

²⁰ Toña ÿa fëyadëmu: ale-wo-le hacaka ale fayëbu ÿa kacako ami fëna; do ale-wo-le hacako ÿa, kacaka ale fayiko ÿa fëna.»

Ipëyahn toka Yesu

²¹ Ga nēsëk watac, Yesu ndëñëko më ntehnëk: «Toña ÿa fëyadëmu: aryampo hnë wūhnë tokadëho.»

²² Vërëfal va më njëkëlëni, hara vëyëtëna wëla toyë ale ntehnëd ÿa. ²³ Arëfal ale ñadëho Yesu dūs ÿa darël lëwū ntañako hn'ile tokëdëniho hna. ²⁴ Simo Piyer më ndëkwaneka arëfal arac tëya Yesu bi sojë mo nēsëd.

²⁵ Awa arëfal a më tankak gë cape Yesu do tëya: «Ahwëhn, mo ye?»

²⁶ Yesu më ntëkwaka: «Koyëdëfu mburu ñi nëhët li: ale yëdadëfu ÿa, umë ye.» Awa Yesu më nufëk mburu ña, koyëk, do njëdahna Yuda, aju Simo Isëkariyot. ²⁷ Teband tunj Yuda mburu ña, Sintani tēnkëlehna.

Awa Yesu më ntehnëka: «Ile ÿadū ali ÿa, diry ñap!» ²⁸ Wëla aryampo hnë vële ntañalahnëniho va yëtëlohna bi sojë ye ntehnëka koyëna. ²⁹ Kabi Yuda hwëtëdëho koryi ÿa, vëryampo ntiyahnëkëhniwo Yesu ñji ntañi ile valëdëhëhni sojë mbënt ña ntehnëdëha, ma ñji njëdahni iñë vëhañëhna va. ³⁰ Awa Yuda më tebak mburu ña cahnëlehn tanj. Mëdëko.

✧ **13:18** 13.18: Wahnëw 41.9

Akwëd a kasëk

³¹ Ante cahnëk Yuda ña, Yesu më ntehnëk: «Tame Ajë Ahn'a tufahnëd inaỹ dëwũ ña do inaỹ Wënu ña tufahnëde hnë umë ³² [Ge inaỹ Wënu ña tufahnëde hnë umë] awa Wënu ña tufahnëd inaỹ Ajë Ahn'a hnë umë, do ntid umë, biỹëdina.

³³ «Vutah mën, wëwati toye fo wolahnëden. Rëkëdun ayëkëlehnënduno, bare ntehnëdëmu tame ile lehnëbuhëhni vësankaf wasëwif va: kodiluhna ayiwu hn'ile njidëfu hna.

³⁴ «Njëdädëmu akwëd a kasëk: ñahnëlëryin. Afo aỹahnëlu gante ñahnëmu ki. ³⁵ Ge ñahnëlërun, awa vahnë va fop njëtëdëni vërëfal mën yerun.»

³⁶ Simo Piyer më tëyëka: «Ahwëhn, ne njidü?»

Yesu më ntëkwaka: «Kodila arëfo tame hn'ile njidëfu hna, bare tëfëduho hnam fac ryaw.»

³⁷ Piyer më ntehnëka: «Ahwëhn, soje ye ye koda rëfi tame? Pëhwëtabu sëmu soje lëw hu ÿa!»

³⁸ Yesu më ntëkwaka: «Paryi bi pëhwëtaru asëm soje lëmën ÿa? Awa ami, pëyadëmi toña ÿa: hnë uñi mëd dënk, ani gë tarahnënd cale ña, njahëtađu wahwënta warar yëtëlihohna.»

14*Yesu, nkaw nte yihande gë Rëm*

¹ Tac Yesu më ntehnëkëhni vërëfal vëlëwu va: «Antë aryënu. Kwëtahñëryina Wënu ña do kwëtahñëryino ami fëna. ² Hnë tere Rëm mën hna, vacery va njabëk d'us do njidëfu fëhwëtëhnu hn'ile ntëdëdun hna. Ge gekëndina toña, nësëhnakëndiluhna koyëna. ³ Do ge njibu

fëhwëtëhniwu ÿëwã ÿã, mbokajëdëfu yowu, ayentahniwũ wũhnë fëna hn'ile nkebu hna. ⁴ Njëtërun nkaŵ nte yid' hn'ile njidëfu hna.»

⁵ Toma më ntehnëka: «Ahwëhn, yëtëlëfuhna hn'ile njidü hna. Hak kodëfun yëtëfu nkaŵ ña?»

⁶ Yesu më ntëkwaka: «Ami ye nkaŵ ña, toña ÿã do gë hayalin sël ntaŵary, uwám paryi wã. Kodena tëki Rëm hna, ge gena hnë ami tëfik.

⁷ Ge njëtërunëho njëtërunëha Rëm mën ÿã fëna. Yëtëryin tëkërun ayëtuna, do nurunëha fëna.»

⁸ Filip më ntehnëka: «Ahwëhn, tufëryifuna Rëm ÿã do gwër nkedëhëfu.» ⁹ Yesu më

ntëkwaka: «Mbiÿëk ga nkelahninëk gë wũhnë do yëtëlihohna ten, Filip? Ale hnuko ÿã, nuka Rëm ÿã. Awa soñe ye lehnëdu: “Tufëryifuna Rëm ÿã”? ¹⁰ Kwëtahnëlihna bi Rëm ÿã g'ami aryampo yebun? Wanës wante hnësëhnëdëmu wũhnë ñi matidina hnë ami. Rëm ÿã lëdëk hnë ami umë dënk lid' wadoku wadëwu ña.

¹¹ Kwëtahnëryino ge ntehnëdëmu: Rëm ÿã gë ami aryampo fo yebun. Ma, ge ntakahnëku, awa kwëtahnëryin wëla soñe le hnurun wadoku mën ñi fo. ¹² Toña ÿã fëyadëmu: ale hwëtahnëko

ÿã, umë fëna ntid' viÿë vifëmpëhnahnah gë vile lidëfu ki. Ntid' dënk wante ÿak hnaÿëk, kabi gë Rëm ka njidëfu. ¹³ Do ntidëfu fop ile rëyëdun g'uŵac mën ÿã, soñe nuhahni inaÿ Rëm ña Aju hna. ¹⁴ Ge tëyërunëho iñë g'uŵac mën wã,

ntidëfu.

Ipëyahñ itëk Iyir Ipacah

¹⁵ «Ge ñadunëho ntënënëdun vakwëda mën va. ¹⁶ Tëyëdëfuhna Rëm ÿã do njëdanahnidëhuna

ahaw̃ary njij ndemawu, soŋe nkehahn kwëlëkwël gë w̃uhnë. ¹⁷ Umë ye ale rufahnëd Iyir toña ŋa. Duniya yi kodina kacahna, kabi kodina nuhna ma njëta. Bare w̃uhnë, njëtërunëha kabi gë umë aryampo yerun do hnë w̃uhnë nked kwëlëkwël. ¹⁸ Tavëdiluhna w̃uhnë fo had vukëryëm; mbokajëdëfu darël hun. ¹⁹ Biyëdina duniya yi bokëdina nuwo, bare w̃uhnë, mbokëdun ahnuwuno, kabi mbëhnëdëfu do w̃uhnë mbëhnëdun. ²⁰ Fac rac, njëtëdun Rëm ya g'ami aryampo fo yebun, w̃uhnë gë ami aryampo fo yeyinëk fëna. ²¹ Ale yawënëk vakwëda mën va do ntind ile nësëk ya, umë ye ale yadëho ya. Rëm mën ya ñahnëdëha ale yahnëdëho ya; ñahnëdëfuha ami fëna do tufëhnadëfuha.»

²² Yud (gena Yuda Isëkariyot) më tëyëka: «Ahwëhn, soŋe ye rufëhnaduhëfu fuhnë fo hara gena duniya yi?»

²³ Yesu më ntëkwaka: «Ale yadëho ya ntënënëd ile hnësëdëfu ya. Rëm mën ya ñahnëdëha; do njijëdëfun lëdëfu yalu hna. ²⁴ Ale wok ñadilohna ya dënënëdina wanës mën ŋa. Ile wëryëdun hnësëdëfu yi matidina yalë mën, bare Rëm mën le fayiko hna matid.

²⁵ «Wati nte nkolahninëk ten ŋi pëyamu waji. ²⁶ Tac Iyir Ipacah nte payid Rëm g'uw̃ac mën ŋa, yijëd ndemawu. Karañëdëhu fop do ndënkwëtendëhu fop ile hnësëhnëdëmu yi. ²⁷ Yam ya ravëhnëdëmu, yam mën ya yëdadëmu. Genä gante njëdahnëd duniya ki njëdadëmu. Antë aryëñu, antë ntaku.

28 «Nkwëryërunëho ga pëyamu: “Njidëfu, bare mbokajëdëfu ýalun hna.” Ge ñahnërunëho, natëdëhu soñe ile yëtërun Rëm hna njidëfu, kabi Rëm ýa hnaýëk ntëbo ami. 29 Gaki pëyadëmu, ani gë tëkahnind vëýin, soñe ge tëkik ahwëtahannuno. 30 Bokëda hnësëhnu yabah, kabi ale wëkëk iýi ðuniýa ýa nkejëk. Kwëhnana fanka g'ami, 31 bare afo ðuniýa ýa njët ñadëfuha Rëm ýa do gante ntehnëko rëm mën ka ntidëfu. Matëryin, njiyin!»

15

Yesu, atëh resen paryi

1 Yesu mboko ntehn: «Ami ye atëh resen paryi ña do Rëm mën ýa ye ayam a. 2 Ntihëtëd hni le-wo-le ye hnë ami wok dëwëðina ýa, do hni le-wo-le lëwëd ýa parëde pacënahñ ntëwahn g'ahawäry. 3 Wühñë, tëkërun afacu had hni le farik: karan nte harañëmu ña facëñëku. 4 Goryin hnë ami, gante nkebu hnë wühñë ki. Hni atëh kodina ntëw umë fo, ge gona tëh hna. Ndampo fo nke, kodiluhna alëwu ge goluhna hnë ami.

5 «Ami ye atëh ña, wühñë ye wahni wä. Ale wok kwëlëkwël hnë ami, do wowu kwëlëkwël hnë umë, ntëwëd ðus. Hamëhni mën ñoñ kodiluhna aliwu fërën. 6 Ale wok gena hnë ami kwëlëkwël ýa canëde g'ipër, had hni lihëtik, do kankëd; sifa warac mbarëpëde ntabi gë hwëdëh, do ñagëd. 7 Ge hnë ami nkorun kwëlëkwël do wanës mën ña nko hnë wühñë, tëyëryin ile ýadfun ýa do ntidëfu. 8 Ge ntëwërun ðus

tufahnëdun vërëfal mën paryi va yerun. Rac ye ile rufahnëdëf inaÿ Rëm mën ña.

⁹ «Gante ñahnëdëho Rëm mën ka, koyëna ñahnëdëmu ami fëna. Goryin ñahn mën hna. ¹⁰ Ge maŵërun vakwëda mën va, ñahn mën hna nkorun, gante maŵëbu ami vakwëda Rëm mën ki do nkobu hn'ñahn dëŵu ki. ¹¹ Pëyamu wañi hnatah mën ŵa nkehahn hnë ŵuhnë do hnatah hun ŵa padahn. ¹² Wëlin kwëda mën ña: ñahnëlëryin gante ñahnëmu ki. ¹³ Ñahn nte ŷak hnaÿëk ante kod tufahn ahnë ña, umë ye, cëm soje wëlawo walëŵu ŵa. ¹⁴ Wëlawo mën yerun ge ntidun ile lehnëmu ŷa. ¹⁵ Bokëda ŵacu vëryokuñehn mën, kabi aryokuñ a yëtëna ile ntid ale ndokuñehnëda. Tame, lawo ŵacëdëmu, soje umë ye njetëndanëmu fop ile ŷëñajëbu vëhni Rëm mën ŷa. ¹⁶ Gena ŵuhnë rëhnako, ami rëhnaku; payëmu ayiwu aliwu viÿë viferën, viÿë vile vëÿëdëf. Awa, Rëm ŷa ntinëndëhu fop ile rëyëdunëha g'uŵac mën ŵa. ¹⁷ Ha, ile lehnëdëmu ŷa, aÿahnëlu ye.»

Duniÿa, aÿewë Yesu gë vëlëŵu

¹⁸ Yesu më mbok nkwënëk: «Ge duniÿa ŷi ñewëku yëtëryin ami ndënkwëk ñewëk. ¹⁹ Ge duniÿa ŷi hwëhnakëndëhu, ñahnakëndëhu kabi umë hwëhnëku. Bare tëhnamu do canëmu duniÿa hna, do gona kwëhnu duniÿa ŷi. Soje umë ñewahnëku duniÿa ŷi. ²⁰ Ndënkwëtaɖun bi ile lehnëmuno ŷa: “Aryokuñ dëbëlahna ale ndokuñehnëda.” Ge vahnë va korotehnëniho, koroteyehnëdënihu ŵuhnë fëna; ge maŵëni wanës mën ña, maŵëdëni wanës hun ña fëna.

21 Soŋe lēmēn korotehnandēnihu koyēna, kabi vëyētēlahna ale fayiko ŷa. 22 Ge yijakēnda do ge nēsēhnakēndēwēhniha vēlehnakēndena menēni. Bare gena koyēna. Awa tēfēka maŵani wēh le ntini ŷa. 23 Ale ŷewēko ŷa, ñewēka Rēm mēn ŷa fēna. 24 Vēlehnakēndena menēni ge dikēnda tase lēw hni waɗoku wante nkok kobēri ahnē ahaŵary dina. Bare gena koyēna. Awa, wēla gante nuni ɗoku mēn ki, ñewēnihēfu, ami gē Rēm mēn ŷa. 25 Bare watac tēkid ntiyahn wanēs wante herik Vikerēh vidēw hni ŋa: “Ñewēniho toña kēm fo.”✧

26 «Ale rēfēka ndemawu ŷa njijēɗ: Iyir nte rufahnēɗ toña ŷa ye. Rēm mēn hna matid, cañētēhniɗēmuna do njijēɗ nkenēhno seɗe. 27 Do wūhnē fēna, nkenēhnēɗunēho seɗe, kabi g'ami nkentirunēho kobēri wapēgwa hna.»

16

1 «Pëyamu watac soŋe antē aravu kwētahn hun ŋa. 2 Ntaɗerun vacaliŋa hna. Do dēnk, wati yejēk vēle ryawēɗēhu va ntiyahnēɗēhēhni Wēnu ŋa ndokuñēhnēɗēni koyēna. 3 Ntidēni viŷē virac kabi vëyētēlahna Rēm ŷa, vëyētēlohna ami fēna. 4 Pëyamu waŋi soŋe, ge wati ŷa tēkēk, aryēnkwētahnū pëyamuno.»

Doku Iyir Ipacah ŋa

Yesu mē mbok nkwēnēk: «Pëyalunohna waŋi kobēri wapēgwa hna, kabi nkolahninēko. 5 Tame yiŋa yebu ɗarēl hnē ale fayikoŵo hna do wēla aryampo hnē wūhnē tēyēlohna hn'ile

✧ 15:25 15.25: Wahnēw 35.19; 69.4

njidëfu hna. ⁶ Uyiwëhnah wã pëbëlehnëku kabi koyëna nësëhnëmu. ⁷ Toña ÿa fëyadëmu: yiwu fecek soje lëw̃ hun. Ge yila, ale rëfëka fayiw̃ njij ndemawu ÿa yijëdina, bare ge njibu payidëfuha. ⁸ Iyir Ipacah ña njëtëndanëdëhëhni vahnë vëvë iÿi duniÿa vi toña ÿa soje wameh ña, soje ile satëk ÿa do soje ikitij Wënu ña. ⁹ Soje wameh ña tufëdëhëhni vëhwëtahnëlohna; ¹⁰ soje satah ÿa tufëdëhëhni yiña yebu gë Rëm ka, do bokëdiluha ahnuwuno; ¹¹ soje kitij ña tufëdëhëhni ale wëkëk iÿi duniÿa ÿa tëk kitij.

¹² «Nkoryaryëbu viÿë viyabah vile rëfëka hnësëhnu, bare mëkëdiluha awëryu gaki. ¹³ Ge njijëk Iyir toña ña, karanëdëhu ayëtu toña ÿa fop. Gena g'uw̃ac lëw̃u rëkëd nësëhnëndu, bare fop ile nkwëryëd ÿa rëkëd nësënd do pëyadëhu ile rëfëka ntiya ÿa. ¹⁴ Nuÿad uyët ule hwëhnabu wã do pëyadëhu koyëna tufahnëd inaÿ mën inã. ¹⁵ Fop ile kwëhna Rëm mën ÿa kwëhnëntibu. Soje umë lehnahëbu Iyir inã nuÿad uyët ule hwëhnabu, ami ÿa, do pëyadëhu.»

Uyiwëhnah wã mbacad hnatah

¹⁶ Yesu më mbok nkwënëk: «Ani gë wëwati toyë bokëdiluha ahnuwuno, tac kat wëwati toyë mbokëdun ahnuwuno.»

¹⁷ Awa vëréfal vëlëw̃u vëryampo ntehnëdëniho: «Ye ga ye wanj wanës? Ntehnëdëhëfu ani gë wëwati toyë bokëdilëfuhna hnufuna, tac kat wëwati toyë mbokëdëfun hnufuna do ntehnëk fëna kabi Rëm hna njid ye. ¹⁸ Ye ga ye iÿin “ani gë wëwati toyë” ile nësëd ÿi? Yëtëlëfuhna bi ye ñad nës.»

19 Yesu më njëtak tëyëniha ñadëni. Awa më ntehnëkëhni: «Pëyamu: ani gë wëwati toye bokëdïluhna ahnuwuno, tac kat wëwati toye mbokëdun ahnuwuno. Soje watac bi rëyëlëdun? 20 Toña ÿa fëyadëmu: rëkëdun ahondu do ayahnandu hara duniÿa ÿi hnatah hna nkeď. Uyiwëhnah hna nkeďun, bare uyiwëhnah lëwun wã mbacad hnatah. 21 Ge asëval nagëď, uyiwëhnah hna nkeď kabi wati horot lëwu ÿa rëkik ÿalu hna, bare ge fatah fa nagik, ndënkweď horot ÿa kabi natëdëha soje ile nagik fatah hnë duniÿa ÿi. 22 Ndampo fo nke, tame uyiwëhnah hna nkerun, wuhnë fëna; bare mbokëden nulin, awa wati rac ntawary hun ña pëbëdëha hnatah rac ahnë kodina ntiëtu. 23 Ge tëkik fac rac, bokëdïluhna arëyuno iñë. Toña ÿa fëyadëmu: Rëm ÿa njëdadëhu fop ile rëyëdunëha g'uwãc mën wã. 24 Hafo iÿi wati, ñoñ tëyëluhna ten g'uwãc mën. Tëyëryindën do nuÿadun, do koyëna hnatah hun wã padëď.»

Yesu, awëk duniÿa ÿi

25 Yesu më mbok nkwënëk: «Gë wahnës waďinaryindan nësëhnëmu waji fop. Wati yejëk hn'ile nkodëmu bokëla hnësëhnu aki, bare nësëhnëdëmu wapacëk soje Rëm mën ÿa. 26 Fac rac, g'uwãc mën wã tëyëdunëha Rëm mën ÿa ile valëdëhu ÿa do njëdadëhu; dehnëdïluhna ami rëfëka wuntanëhnuna Rëm ÿa soje lëwun. 27 Rëm ÿa umë dënk ñadëhu kabi ñadunëho do kwëtahnërun ÿalu hna matibu. 28 Ha, Rëm hna matibu do rëkiwu duniÿa li. Tame matëdëfu duniÿa li do vokawu Rëm hna.»

²⁹ Awa vërëfal vëlëwu va më ntehnëniha: «Wëli, tame pacënëdu wanës ña, nësëdiliya gë wahnës wadindaryindan. ³⁰ Tame njëtëbun njëtëru fop do balëlihna ahnap ahnësëhni. Soje umë hwëtahnahnëbun gë Wën matiru.»

³¹ Yesu më tÿyëkëhni: «Kwëtahnërun tame? ³² Yëtëryin, tametame ki campëdun wühnë fop, ale-wo-le mbokad gë ÿalu do ami fo ravëdun. Bare, gela ami fo paryi, kabi Rëm mën ÿa g'ami nkebun.

³³ «Nësëhnëmu wañi fop soje ge hnë ami nkorun, ahnuÿawu yam ÿa. Korotëdun duniÿa li, bare yawëñaryin! Mëkëbu duniÿa ÿi!»

17

Imunta Yesu soje vërëfal vëlëwu va

¹ Ante nësëk Yesu koyëna ña, më kañëk g'ambin do ntehn: «Rëm, wati ÿa tükëk. Tufahnëry inaÿ Ajë hu ÿa, soje umë fëna tufahnahn inaÿ hu ña. ² Njëdaruha ucankaf hnë vahnë vëvë duniÿa hna fop, soje njëdahni uwám ule wok pudina vële hwëtehnahnëruha va. ³ Ye ga ye uwám ule wok pudina? Umë ye ayëti wëjë ale ye wëjë fo Wën paryi, do yëtiwu ami, Yesu Këris, nte fayiru ñi. ⁴ Tufahnëfu naÿ hu ña nkal li, g'ipadën doku ile yëdaruhowo liwu ÿa. ⁵ Awa tame, Apa, tufahnëry inaÿ inte hwëhñabuho darël hu ani gë ntihahnënde duniÿa ÿi.

⁶ «Antibu njëtënihi vële hnufëru hnë duniÿa do ahwëtehnahnoÿëhni va. Wëjë hwëhnëkëhni; ami kwëtehnahnëruhoÿëhni,

do maŵëni wanës hu ɲa. ⁷ Njëtëni tame fop ile yëɖaruho ŷa ŷal hu hna matik, ⁸ kabi pëyaɓuhëhni wanës wante yëɖaruho ɲa do kacani. Njavëtëni paryi nke, ŷal hu hna matibu do kwëtahnëni payiruhö.

⁹ «Soŋe lëŵ hni ŵuntadëmi. Muntadila soŋe duniŷa ŷi, ɓare soŋe vēle hwëtehnañneruhöwëhni va, kabi wëjë hwëhnëkëhni. ¹⁰ Fop ile hwëhnaɓu ŷa wëjë hwëhnëk do fop ile hwëhnaɓu ŷa ami hwëhnëk; do inaŷ mën ɲa hnë vankeya vapërën vantëŵ hni hna tufëhnaɖ. ¹¹ Tame tavëɖëfu duniŷa ŷi, ɓare vēhni, duniŷa hna nkoɖëni; ami, gë ŷal hu njiryidëfu. Apa faɓah, keryëryihni gë fanka ŵac hu ile yëɖaruho ŷi, nkehahnëni aryampo fo gante nkeyik wëjë g'ami ki. ¹² Kobëri ante nkeɓunëho gë vēhni ɲa, keryëɖëfuhëhniwo gë fanka, ŵac hu ile yëɖaruho ŷa. Keryëɓuhëhni do wëla aryampo hnë vēhni cëvëna ge gena ale rëfëkawo cëv, soŋe ntiyahn Vikerëh va.

¹³ «Tame gë ŷal hu njiryidëfu. Nësëɖëfu vēŷin wati nte nkoɓu duniŷa ɲi, kwëhnahnëni hnë vēhni dënk hnatah mën ŵa, hnatah fadah. ¹⁴ Pëyaɓuhëhni wanës hu ɲa, do duniŷa ŷa ñëŵëkëhni kabi gena umë hwëhnëkëhni, gante nkok kwëhnëlohna ami ki. ¹⁵ Muntadila alihëtëhni duniŷa li, ɓare aheryëndëhni hnë viŷë Sintani hna. ¹⁶ Duniŷa ŷi kwëhnëlēhnihna, gante nkok kwëhnëlohna ami duniŷa ki. ¹⁷ Diry ahwëhnëhni wëjë fo, gë toña ŷa; wanës hu ɲa ye toña ŷa. ¹⁸ Payëɓuhëhni duniŷa hna gante payiruhö hnë duniŷa ki. ¹⁹ Njëɖëmi nkaf mën

ɲa soŋe lëw̃ hni ỹa, njëdahnahnëni vëhni fëna vankaf vantëw̃ hni va hnë wëjê fo gë toña ỹa.

²⁰ «Gena vëhni fo w̃untanëhnëdëfu, bare fëna vële hwëtahnëdëho ami hnë wanës wante pëyahnedëni hna. ²¹ Apa, muntadëfu soŋe fop nkehahnëni ndampo fo, nkentahnini gë fuhnë, gante nkeru wëjê hnë ami do ami nkebu hnë wëjê ki soŋe njëtahn duniỹa ỹi payiruhö.

²² Njëdabuhëhni inaỹ nte yëdaruho ɲa, nkehahnëni aryampo fo gante nkeyik wëjê g'ami aryampo ki. ²³ Hnë vëhni hna nkebu, hnë ami nkeru. Koyëna paryi nkedëni aryampo fo, soŋe njavëtahn duniỹa ỹi payiruhö do ñaduhëhni gante ñaduhö ki.

²⁴ «Apa, njëdaruhowëhni do ñadëfu nkeni hn'ile nkedëfu hna, nuhahnëni inaỹ mën inja. Njëdaruho inaỹ inja kabi, ntihahnënde ten duniỹa ỹi, ñaduhowo.

²⁵ «Apa satah, duniỹa ỹi yëtëlihna, bare ami njëtëmi do vëyi njavëtëni payiruhö. ²⁶ Ntibu njëtënihi, vëhni, do ntidëfu kat njëtënihi g'ahaŵary, soŋe injahn nte hwëhnaru soŋe lëmën ɲi nkehahn hnë vëhni do yehahnu ami fëna hnë vëhni.»

18

Ipëla Yesu

¹ Ante puhnak munta koyëna ɲa, Yesu njilehnëni gë vëréfal vëlëw̃u va gë cape ñëntaŵ nkëd garyëla wënka Sedëron ka. Tënkëlehnëni hnë sarëdij ile yehö hnam ỹa.

² Hara Yuda, ale rokadëha ỹa, njëtëko d'us sarëdij rac, kabi Yesu gë vëréfal vëlëw̃u va

njidëniho hnam wati wati. ³ Awa Yuda ndënkwarehlehni kore wasodafe wã gë vëyëka Cery Wën Cankaf va, vële njëdanihawo vësankaf vësëna wasadëha va do gë wafarise wã, do tëkëni hnë sarëdij rac. Vësan vërac, viwëta njoyaniho gë walampu do gë ile pëtehnahnëdëniho.

⁴ Yesu, umë ale yëtëko fop ile rëfëka nkehna ýa, më kacakëhni do tëyëhni: «Mo yëkëlehnëdun?»

⁵ Më ntëkwaniha: «Yesu mbë Nasaret.»

Yesu më ntehnëkëhni: «Ami ye*.» Fagant lëw hni kahnëko Yuda, ale rokadëha ýa.

⁶ Hnë wati nte ntehnëkëhniwo Yesu: «Ami ye», karëcalehneni njoni nkal hna.

⁷ Yesu më mbok tëyëkëhni kat: «Mo yëkëlehnëdun?»

Më mbok ntëkwani: «Yesu mbë Nasaret.»

⁸ Yesu më ntëkwakëhni: «Pëyamu, ami ye. Kabi ami yinëhnirun, tavëryinëhni vëyëntaw vi njini.» ⁹ (Koyëna ntiyako wanës wante nësëko ña: «Rëm, wëla aryampo cëvoryëlowahna vële hwëtehnahnëruhowëhni hna.»)

¹⁰ Wati rac Simo Piyer sëlame kwëhnako, pëhwëtëlehn, tawahna dëpët nëf tëhw ña aryokun asëna wasadëha asankaf a. Aryokun arac, Malëkus maciko.

¹¹ Awa Yesu më ntehnëka Piyer: «Bokaryëry afëhw sëlame hu ýi. Tëfëlohna bi sewu nkëlëwa tëmpah horot nte ñaryaryëdëho Rëm mën ýa?»✧

* **18:5** 18.5 Ami ye: gë Wa-ebëre ña Yawe wãc Wën ye le fëhnëtanëk «ami ye». (Icahn 3.14) ✧ **18:11** 18.11: Marëk 14.36; Lik 22.42

Yesu haryënkw Anas

¹² Awa kore wasodafe wã gë asankaf a lëw hni ÿa do gë vëyëka vësankaf wasëwif va pëlalehnëniha Yesu ñabëniha ¹³ do njiry-eryëniha ten vëhni Anas hna, ayëlaŵu Kayif, ale yeho asëna wasadëha asankaf a hnë bëhn rac. ¹⁴ Hara, Kayif tac yabëkëhniwo vësankaf wasëwif va pecek soŋe lëw hni, cëm asan aryampo soŋe bulunda ÿi fop.

Iyahëta Piyer

¹⁵ Simo Piyer gë arëfal aÿëntaŵ tëfëlendënihawo Yesu. Arëfal aÿëntaŵ arac njëtëlëniho gë asëna wasadëha asankaf a, do tënkëntiko ndampo fo gë Yesu selele vë bambery tere asëna wasadëha asankaf hna. ¹⁶ Piyer, umë, pë nkoko, ðarël rënka hna. Awa arëfal aÿëntaŵ a, ale njëtëlëniho g'asëna ÿa, më cahnik nësëhna asëval ale yëkadëho rënka ÿa, do ndëna Piyer.

¹⁷ Awa asëval ale yëkadëho rënka ÿa më ntehnëka Piyer: «Gelihna bi, wëjë fëna, arëfal aÿi asan?»

Më ntëkwaka: «Hali, gela.»

¹⁸ Hara vëryokuŋ va gë vëyëka va pëdëniho hwëdëh njerahnëndëni kabi huji ha njoko. Piyer fëna hnam njerantëdeho.

Itëy Asëna asankaf a

¹⁹ Awa asëna wasadëha asankaf a më tëyëka Yesu soŋe vëréfal vëlëwü va gë karanj inte karanjédëhëhniwo vahnë ŋa.

²⁰ Yesu më ntëkwaka: «Hnë tase vahnë fop nësëdëfuhö. Kwëlëkwël karanjédëfuhëhniwo

vahnë va vacaliņa hna do gë selege Cery Wën Cankaf hna, hn'ile mbarëpëlëdëniho vahnë fop hna. Cowëla muk wanës mën ña. ²¹ Soje ye rëyëduho? Tëyëryihni vële hnëpađëhowo va gante nësëndëbuhëhniwo ka. Vëhni, njëtëni đus ile hnësëndëbuhëhniwo ãa.»

²² Ga nësëk watac, aryampo hnë vëyëka vële hahnëko đarël lëwu va më poryëka do nteha: «Aki bi ntëkwaduha asëna wasadëha asankaf a?»

²³ Yesu më ntëkwaka: «Ge këm fo nësëbu, tufahnëry. Bare ge ile hnësëbu ãa toña ye, soje ye ryafëduho?» ²⁴ Tac Anas më njëdahnëka, hara nkok ñabi, njoyi vëhni Kayif hna, asëna wasadëha asankaf a.

Iyahëta kigëna Piyer

²⁵ Hnë wati rac, Simo Piyer hwëdëh hna nkoko njerantënde. Awa ahnë më tëyëka: «Gelihna bi, wëjë fëna, aryampo hnë vërëfal ayi asan vi?»

Piyer mboko njahëta ntehn: «Hali, gela.»

²⁶ Aryokuņ ava asëna wasadëha asankaf, ale nkeniho hnënk g'asan ale ntëpëtëko Piyer nëf ña, më tëyëka: «Nukila bi g'ayi asan sarëđiņ hna?» ²⁷ Piyer më mbok njahëtak kat do taņ pëgwëlehn tarënd cale.

Yesu haryënkw Pilat

²⁸ Tac më nufik Yesu vëhni Kayif hna njiryeryi tere guverëner ale waciko Pilat ãa. Kobëri fo nkeho g'acahnëfëđ ga. Vële yokawo va vërënkëlohna vëhni dënk cery naŵ hna, soje antë tonkëneni kabi ñadëniho tokëntini roka Pak ãa. ²⁹ Soje rac cahnahëko Pilat tëkatëhni

për hna do tëyëhni: «Iyëhne wëh lehnërun ntik aÿi asan?»

³⁰ Më ntëkwaniha: «Ge dikëndina wëh yinenëhnekëndelihahna.»

³¹ Awa Pilat më ntehnëkëhni: «Nufëryina ahitiñun a wühne dënk gante nke sariya hun ka.»

Bare më ntëkwani: «Kwëhnalëfuhna fanka hitiñëfuna ahnë ndawï.» ³² Ile nësëni vësankaf wasëwif ÿi, umë lik wanës wante nësëko Yesu soñe sifa cëm nte rëfëka cëm ña ntiyađ.

³³ Awa Pilat më mbokak tënk cery hna do ntehnëko njoji Yesu, tëya: «Ahnaw̃ wasëwif w̃a bi yeru?»

³⁴ Yesu më ntëkwaka: «Wëjë dënk bi hnahak wante hnësëru ñi, ma vahnë hnësëhniki soñe lëmën ÿa?»

³⁵ Pilat më ntëkwak: «Sëwif bi yëbu, ami? Bulunda hu ÿa dënk gë vësankaf vësëna wasađëha va yiryejëki ÿal mën li. Ye liru?»

³⁶ Yesu më ntëkwaka: «Inaw̃ mën iña kwëhnina hnë iÿi đuniÿa. Ge hnë iÿi đuniÿa kwëhna kende, vëryokuñ mën va mëtëntakëndeni memaÿehnañeni antë yëdahniwu hnë vësankaf wasëwif. Bare hali, paryi nke Inaw̃ mën iña gena hnani.»

³⁷ Pilat më ntehnëka: «Awa paryi ahnaw̃ bi yeru?»

Yesu më ntëkwak: «Wëjë hnësëk: ahnaw̃ yëbu! Nagibu do ñijëbu đuniÿa li soñe yenëhnëw̃a toña ÿa seđe. Ale kwëhnek toña ÿa nëpađ ile hnësëđëfu ÿa.»

³⁸ Pilat më tëyëka «Ye ga ye toña ÿa?»

Kitij Yesu

Pilat, ga nēsək waŋi, mē mbok cahnək kat tēkatēhni wasēwif wā pēr hna do ntehnēhni: «Ñoñ nula ile rēfēka ndawēhni ayi asan. ³⁹ Gante nke namu hun ka, tavēndēmuna aramp aryampo hn'ambēt Pak-wo. Awa ñadun bi ravēhnuna ahnaŵ wasēwif ayi?»

⁴⁰ Mē ntēkwaniha ndekatēndēni: «Hali! Gena umē! Barabas yadēfun!» Hara, Barabas tac bandi yeho.

19

¹ Awa Pilat mē ntehnək njoyi Yesu do ntampi. ² Wasodafe wā mē mbahnēni apēnk wahnēnkēt wakwēhn wadēmpēhn do pēnkweniha; cudēnihawo fēna cud cankaf mbēntah. ³ Tēhadēnihawo ntehnēndēniha: «Nkaŷiru, Ahnaŵ Wasēwif!» Do poryēdēnihawo.

⁴ Pilat mboko cahn kat do ntehnēhni vēsankaf wasēwif va: «Awa, canēhnidēmuna, ayētahnu ñoñ nula ile ntik rēfēka ndawāhni ayi asan.»

⁵ Awa Yesu mē cahnik, nkoryaryat apēnk wadēmpēhn ŋa do g'acud mbēntah ŋa. Pilat mē ntehnēkēhni: «Wēliho asan a!»

⁶ Ga nuniha, vēsankaf vēsēna wasadēha va gē veyēka Cery Wēn Cankaf va pēgwēlehnēni ndekandēni ntehnēndēni: «Pakehnēryehna hnē kērēwa! Pakehnēryehna hnē kērēwa!»

Pilat mē ntehnēkēhni: «Nufēryina wūhnē dēnk afakuna hnē kērēwa. Ami, ñoñ nula ile menək kode ndawāhni.»

7 Vēsankaf wasēwif va mē ntēkwaniha: «Kwēhnabun sariya, do gante nke sariya rac ka, tēfēka cēm, kabi Ajē Wēn ntik nkaf ntēwu ŋa.»

8 Wanēs watac ntakēnakawo dūs Pilat. 9 Mē mbokak tēnk cery hna do tēya Yesu: «Avē ne yeru?» Bare Yesu ñoñ dēkwalahohna. 10 Awa Pilat mē ntehnēka: «Ami wēyēru dēkwadilihohna? Yētēlihna bi nkwēhnabu fanka soṅe ravi ma fakehni hnē kērēwa?»

11 Yesu mē ntēkwaka: «Wēla fanka kwēhnakēndila hnē ami ge Wēnu ŋa mawēryanakēndilihna. Soṅe umē ye, asan ale yēfahnēko ŷal hu ŷa wēnēk dūs gē wējē.»

12 Tēk pēgw hnē wati rac, Pilat njēkēlehnadēho fere tavahna Yesu, bare vēsankaf wasēwif va ndekadēniho g'ahaṅary: «Ge tavēruha aṅi asan, gelihna lawo Sesar! Ale-wo-le liyak ahnaṅ a, aṅeṅ Sesar ye!»

13 Pilat, ga nkwēryēk watac, mē ntehnēk cani Yesu g'ipēr, do umē ntaña tinki kitiṅa hna, hnē ile macēde «Yēwa Wēraka», (umē wacēde «Gabata» gē wanēs Wa-ebēre ŋa). 14 Fac le fēhwētande ambēt Pak ŋa yeho, fagant anent ŋa.

Pilat mē ntehnēkēhni wasēwif wā: «Wēliho ahnaṅ hun a!»

15 Bare pēgwēlehnēni ndekandēni: «Arabī cēm! Arabī cēm! Pakehnēryehna hnē kērēwa!»

Pilat mē ntehnēkēhni: «Ahnaṅ hun a ye: tēfēko bi fakehnēwa hnē kērēwa?»

Vēsankaf vēsēna wasadēha va mē ntēkwani: «Kwēhnalēfunahna ahnaṅ ahaṅary ge gena Sesar.»

16 Awa Pilat më njëdfakëhni Yesu soņe paki hnë kërëwa.

Ipak Yesu hnë kërëwa

Awa më nufëniha Yesu. 17 Ndiëndik kërëwa lëwü ŷa dënk, cahnary naw hna njiryery hnë ŷëwä hn'ile macëde «Kuņ Hëloyoy». «Golëgota» macëdeho fëna gë wanës Wa-ebëre űa. 18 Hnam pakënihawo hnë kërëwa umë gë vëhi vëŷëntaŷ, aryampo g'irëhw, aŷëntaŷ a g'irahahn do kërëwa Yesu ŷa yeho fagant.

19 Pilat ntehnëko fënali keru do paki kërëwa Yesu hna; aki keriko: «Yesu mbë Nasaret, ahnaŷ wasëwif.» 20 Gë wanës Wa-ebëre, gë walaten, do gë wagërek keriko, do kabi hn'ile pakiko Yesu hna ðarël naw hna nkeho, wasëwif wayabah karanëniho. 21 Awa vësankaf vësëna wasadëha wasëwif ŷa më ntehnëniha Pilat: «Tëfëlahna aher ahnaŷ wasëwif. Tëfëka aher aŷi asan më lehnëk, ahnaŷ wasëwif ŷa ye.»

22 Pilat më ntëkwak: «Ile herëbu ŷa wod keru.»

23 Ante pakëniha wasodade ŷa Yesu kërëwa hna, më nufëni viŷi vilëwü va cahëlehnëni wësah wahnah, sah ryampo ale-wo-le hnë vëhni. Cud űa fo woko. Kwëhnalohna tëfëh do nkaf ndampo fo vahniko pëgw yaņ hafo gëd.

24 Wasodade ŷa ntehnëniho: «Antë citin aņi cud, bare yëlënefu wanjël njëtahnin bi mo hwëhnëd.»

Koyëna ntiyako wanës Vikerëh vinte hnësëko:
«Cehëlëni viŷi mën va
do njëlëni wanjël njëtahnëni bi mo
hwëhnëd cud mën űa.»✧

Koyëna dënk ntiniho wasodafe wã.

²⁵ Darël kërëwa Yesu hna kahnëko hnëmu, g'aheryu hnëmu, gë Mari asëvalu Këloipas do gë Mari mbë Magëdala. ²⁶ Ga nuka hnëmu do, darël lëwu, arëfal ale ñahnëko d'us yã, Yesu më ntehnëka hnëmu: «Asëval, wëliho ajë hu yã.» ²⁷ Tac më ntehnëka arëfal a: «Wëliho hnëmuh yã.» Tëk pëgw hnë wati rac, arëfal a njolehna hnëmu Yesu gë yalu.

Icëm Yesu

²⁸ Yesu njëtëko tame fop ile payijiko ntiya padëk do nkehahn ile nësëko Vikerëh yã më ntehnëk: «Wënka yoko.» ²⁹ Darël hnam nkeho peya tëmpah uñen ñañah. Wasodafe wã më koyëni ankwëyë, cobëni ryoko atëh nte wacik isop do njelëhnëniha ce. ³⁰ Tac Yesu, ga mbucëk uñen ña, më ntehnëk: «Fop padëk!» Tac, tënkwelehn do cëm.

Icëh wajiy Yesu

³¹ Kabi fac ile fëhwëtande fac ntawëla yã yeho, do kat ntawëla tac yabëkawo nafa yã, vësankaf wasëwif va vëyadilohna ñas inja nko kërëwa hna hnë fac ntawëla hna. Awa më njini muntaniha Pilat nkubehnëhni wahohnënk wã* vële fakiko va do ntihëtehn wañas wã. ³² Awa wasodafe wã më nkubëniha aryënkweyënkwe ale pakëlehniniho gë Yesu yã, tac ahigëna yã. ³³ Ga tükëhnëniha Yesu, tükatënihawo ga tük cëm, awa vëwubëlawohna wahwër wã. ³⁴ Bare sodafe ryampo më cëhëka wajiy ña gë sori

---

* **19:31** 19.31 Nkubehnëhni wahohnënk wã soñe cëmëni ñap.

lëwŭ ŷa, do cahnëlehna sat gë wënka. ³⁵ Ale hnësëk wani ŷa, nukëhniwo gë vinkër vidëwŭ va dënk, do wanës wadëwŭ ŷa toña ye. Njëtëk wapacëk toña ye do nësëd soŷe, wuhnë fëna, ahwëtahnahnuna Yesu. ³⁶ Awa ile liyak ŷi gante nësëko Vikerëh ka nke: «Wëla ŷëc ryampo gubëdëna.»[☆] ³⁷ Do kat, Vikerëh vikaŷary më lehnëk: «Nude ale sëhika.»[☆]

Idën Yesu hn'iyag

³⁸ Ga ndëcëk watac, Yosef, nte yeho avë nkol Arimasi, njiko tëya Pilat maŷëryana nuf ñas Yesu ŷa. Arëfal Yesu yeho, umë fëna, bare cowëko kabi ntakëkawo gë vësankaf wasëwif va. Pilat më maŷëryanëka. Awa Yosef më njik nuf ñas Yesu ŷa. ³⁹ Nikodem fëna njiko. Hara umë yiko hwënta ryampo vëhni Yesu hna g'umëd. Awa njoko ile rëkëk wakilo wafëhw warar datikola mir ile hnaŷëlehniko gë fatëh alowes[†]. ⁴⁰ Vëhni vëhi nufëlehnëni ñas Yesu ŷa, përyëni gë viyi vile fëryande iñas, ntini wagu datikola ŷa, gante nke namu wasëwif ka. ⁴¹ Hn'ile pakiko Yesu hna, sarëdij yeho hnam, do hnë sarëdij rac nkeho hnam iyag kasëk nte woyiko kobëri kwëtahnina iñas. ⁴² Kabi anëka nte pëhwëtandëni wasëwif fac ntaŷëla ŷa yeho, do kabi ŷaŷëlohna, më ndënëni iñas Yesu ŷa hnam.

☆ **19:36** 19.36: Icahn 12.46; Vaker 9.12; Wahnëw 34.20 ☆ **19:37** 19.37: Sakari 12.10 † **19:39** 19.39 Datikola mir le hnaŷëlehniko gë fatëh alowes: Mir gë alowes vile hnaŷëpëlehnik nke had datikola le fëhwëtahnëdë waŷas.

20

Ibëhn Yesu

¹ Wakëwak fo gë dimasi ÿa, ante nkoko mëhwëry ña, Mari mbë Magëdala njiko yag hna. Më nuk taka nte fidahniko rënka yag ña pidëtiko. ² Awa më nkaryëk nji tëkatëhni Simo Piyer gë arëfal aÿëntaÿ a, ale ñako ñahn Yesu ðus ÿa, do pëyahni: «Iñas Ahwëhn a nufik yag hna do yëtëlëfuhna bi ne kwëtik.»

³ Awa Piyer g'arëfal aÿëntaÿ a më njini g'iyag. ⁴ Vëhni vëhi tak nkaryëdëniho, bare arëfal aÿëntaÿ a ndëcëkawo Piyer do ndënkw tëk yag hna. ⁵ Bare tënkëlohna. Mëkëko do nkuryako. Nuko ile fëryahniko ñas ÿa fo woko hnam. ⁶ Simo Piyer, nte rëfidëhawo ña, tëkëgiko, tënkëlehn tañ yag hna. Nuko fënali ile fëryahniko ñas ña, ⁷ do g'ile tëmpahniko nkaf Yesu ña. Gelohna ndampo fo gë ile fëryahniko iñas ña, bare minu pëÿiko. ⁸ Awa, arëfal aÿëntaÿ, ale ryënkwëko tëk ÿa, më tënkëgëk. Nuko do kwëtahnëko. ⁹ Haho hnë wati rac vërëfal va vëwëryëlohna ten Yesu tëfëka mbëhn vësëm hna, gante pëyahnéko Vikerëh ka.

¹⁰ Awa vërëfal vëhi va mbokalehnëni hn'ile cëlëniho hna.

Itufëhna Yesu vëhni Mari mbë Magëdala

¹¹ Hnë wati rac, Mari pëh hna kahnëko darël yag hna, do kodëho. Gë wako wadëÿu ña, më mëkëk, nkurya yag ña ¹² do nukëhniwo wamëleka waki wante liyak viÿi viyah, ga ntañani hn'ile kwëtiko ñas Yesu hna, aryampo hn'ile nkeho nkaf hna do ÿëntaÿ ÿa gë wakwër.

¹³ Më tëyëniha: «Asëval, soje ye hođu?»

Më ntëkwakëhni: «Ahwëhn mën a nufik, do yëtëla bi ne kwëtik.» ¹⁴ Ante nësëk koyëna ña, më njëkak do nulehna Yesu ga kahnëk hnam, bare yëtëlohna umë ye.

¹⁵ Yesu më tëyëka: «Asëval, ye hođu? Mo yëkëlehnëđu?»

Më ntiyahnéka bi ayam sarëdij ña ye; më ntehnëka: «Ge wëjë hnufëka, pëyarye bi ne kwëtëruha, soje yiwu vijëwa.»

¹⁶ Yesu më macëka: «Mari!»

Mari më cahëtak gë cape ntëwu do ndeka gë wanës Wa-ebëre ña: «Raboni!» Umë fëhnëtanëf «Aharan».

¹⁷ Yesu më ntehnëka: «Bokawo afëlawo, kabi bokala hayu ten gë vëhni Rëm mën ka. Yiryeyi afëyanëhnohwëhni vëyënta mën va: gë vëhni Rëm mën kayëdëfu, ale ye Rëmun fëna; gë vëhni Wën mën, ale ye Wën hun fëna.»

¹⁸ Awa Mari mbë Magëdala njilehn vërëfal hna do pëyahni: «Nubuha Ahwëhn a!» Pëyakëhniwo fëna ile ntehnëkawo ña.

Itufëhna Yesu vërëfal vëlëwu

¹⁹ Hnë dimasi rac dënk, g'anëka ga, vërëfal va hnë cery nkeniho do cëdëniho warënkã wã, kabi ntakëkëhniwo gë vësankaf wasëwif va. Yesu më njijëk fagant lëw hni do ntehnëhni: «Arabi yam ña nke gë wuhnë!» ²⁰ Ante nësëk koyëna ña, më tufëkëhni wëbák wadëwu wante pakiko ña gë wajiy ña. Vërëfal va më pëbëkëhni hnatah kabi nudëniha Ahwëhn a.

²¹ Yesu më mbok ntehnëkëhni kat: «Arabi yam ña nke gë wuhnë! Gante payiko Rëm

ki, payëdëmu ami fëna.» ²² Ante nësëk watac ña, më cëlëkëhni do ntehnëhni: «Mañëryina Iyir Ipacah ña. ²³ Vahnë vële ravëndun wameh wadëw hni va, tavëhnëdëni, do vële wëyëndun tavëhn va vëravëhnëdëna.»

Yesu gë Toma

²⁴ Aryampo hnë vëréfal pëhw gë vëhi hna gentilohna gë vëhni ante njiëko Yesu ña. Toma yeho, umë wacëdëho fënali Asëp. ²⁵ Vëréfal vëyëntaŵ va më ntehnëniha: «Nubunëha Ahwëhn a.»

Toma më ntëkwakëhni: «Ge nula vapakel wapont va wëbák wadëwu hna, do ge ñakëla g'irufa mën yi hn'ile nkeho wapont hna do vák mën yi wajiy wante cëhiko hna, mawëda muk.»

²⁶ Ga ndëcëk wafac mbëd gë warar, vëréfal Yesu va mboko nkeni cery hna. Fac rac, Toma gë vëhni nkentiko. Warënka ŵa mboko cëdëni bare Yesu më njiëk kahn fagant lëw hni, do ntehnëhni: «Arabi yam ya nke gë wuhne!»

²⁷ Tac më ntehnëka Toma: «Ñakërye gë rufa hu yi ani, yëkëry wëbák mën ñi; yeli vák hu yi aŵak wajiy mën ñi. Tavëry gwaj ña do ahwëtahno!»

²⁸ Toma më ntëkwaka: «Ahwëhn mën yeru do Wën mën!»

²⁹ Yesu më ntehnëka: «Kabi nuruho soŵe rac hwëtahnëru? Mbetani vële hwëtahnëd hara vëhnuna va!»

Soŵe ile herik aŵi kayëte

³⁰ Yesu mboko nti, tase vëréfal vëlëwu hna, wëdahëse wapëmpëhnahnah wakawary wayabah wante wok tëfëtayina hnë aŵi

kayēte. ³¹ Bare ile yehēhna ŷi, kerik soŋe ahwētahnahnu Yesu ye Arēhnayik a, Aju Wēnu ŋa, do ge kwētahnērūnēha, nuŷadun sēl ntaŵary, uwām pary ŵa, g'uŵac lēwu ŵa.

21

Itufēhna Yesu hnē vērēfal mbēd gē vēhi

¹ Ga ndēcēk rac, Yesu mboko tufēhnahni vērēfal vēlēwu va, tēfary lant Tiberiyad hna. Wēlin gante tufēhnakēhniwo ka: ² ndampo fo nkeniho, vēhni: Simo Piyer, gē Toma nte ŵacēdeho Asēp a, Natanayel mbē Kana vē Galile, Viju Sebede, do gē vērēfal vēhi vēŷēntaŵ va. ³ Simo Piyer mē ntehnēkēhni: «Gē fēla wuwis njiđēfu.»

Mē ntēkwaniha: «Fuhnē fēna, njintēdehūn.» Awa njilehnēni kayēni kulu hna, bare ņoñ vēfēlahohna umēđ tac.

⁴ Ante pēgwēko pacēnd ŋa, tēkiko Yesu, tēfary ŵēnka hna kahnēko. Bare vērēfal va vēyētēlohna umē ye. ⁵ Awa Yesu mē tēyēkēhni: «Vērah mēn, pēlarunēhēhni bi wuwis?»

Mē ntēkwaniha: «Hali».

⁶ Mē ntehnēkēhni: «Dabēryin waryey ŵi gē cape rēhw kulu hađi do pēladunēhēhni.» Awa ntabēlehnēni waryey ŵa, do vēhodilohna ntabētini, kabi wuwis ŵa pēbēniho.

⁷ Awa arēfal ale ŋahnēđēho Yesu đus ŷa mē ntehnēka Simo Piyer: «Ahwēhn a ye!» Ga nkwēryēk wanēs watac, «Ahwēhn a ye», Piyer mē mbokēryak cuda cud nte cudētako ŋa do ntēba ŵēnka hna. ⁸ Vērēfal vēŷēntaŵ va mē kegētani ndotēndēni waryey wafēbah wuwis

ŵa: vēŷaŵēlohna vambēŋ va, soŋe wametēr keme fo ŋaŵētaniho. ⁹ Tēkēndēni tuŋ vambēŋ hna, mē nuni hwēdēh g'uwis ga mbēlēdeni do gē vamburu.

¹⁰ Yesu mē ntehnēkēhni: «Yojēnēhni wuryampo hnē wuwis wule fēlarun takan ŵi.»

¹¹ Simo Piyer kayēlehn kulu hna ndoj waryey ŵa nkal hna. Wuwis wusankaf wule fēbēko ŵa, keme gē wafēhw imbēd do gē warar (153) nkeniho do, mama njabahnēniho dūs, waryey ŵa bēkētalohna. ¹² Yesu mē ntehnēkēhni: «Yijēn tokin.» Wēla arēfal aryampo dēkēlohna tēya: «Mo yeru?» Njētēniho Ahwēhn a ye. ¹³ Yesu mē tēhak, nuf mburu ŋa do cahēlehnēhni, tac wuwis ŵa fēna. ¹⁴ Rarēna ŷa tufēhnakēhniwo Yesu vērēfal vēlēŵu va, kobēri ga mbēhnahnēko.

Yesu gē Piyer

¹⁵ Ga puhnani tok iŋa, Yesu mē tēyēka Simo Piyer: «Simo, aju San, ŋahnēruho bi alēbēhni vēŷi?»

Mē ntēkwaka: «Ha, Ahwēhn, njētēru, ŋahnēmi.»

Yesu mē ntehnēka: «Davēryihni vupe mēn va.»

¹⁶ Tac mē mbok tēyēka higēna ŷa: «Simo, aju San, ŋahnēruho bi?»

Mē ntēkwaka: «Ha, Ahwēhn, njētēru ŋahnēmi.»

Yesu mē ntehnēka: «Paβēryihni wape mēn ŋa.»

¹⁷ Yesu mē mbok tēyēka rarēna ŷa: «Simo, aju San, ŋahnēruho bi?»

Piyer njamëlehn kabi rarëna ÿa tëyëkawo Yesu bi ñahnëka. Më ntëkwaka: «Ahwëhn, njëtëru fop; njëtëru ñahnëmi!»

Yesu më ntehnëka: «Davëryihni wape mën ña.

¹⁸ «Toña ÿa fëyadëmi: ante nkoruho jar ña, wëjë dënk ÿëbadëho ryil ÿa do njiðuho hn'ile ñaduho hna, bare ge ntafëru, njelëdu wëbák ñi, ahaŵary ÿabëdëhi do njiryeryëdëhi hn'ile nkoru ñadila ayi hna.» ¹⁹ (Hara, gë wanës watac, Yesu tufahnëdëho sifa cëm nte cëmëd Piyer tufahnahn inaÿ Wënu ña.) Ante nësëk watac ña më kwënëk: «Tëfe!»

Yesu g'arëfal ale ñahnëko ðus

²⁰ Piyer më cahëtak do nuhna arëfal ale ñako ñahn Yesu ðus ÿa; hamëhni tëfidëhëhniwo. Arëfal arac rankako gë cape Yesu ante tokëdëniho roka ña do tëya: «Ahwëhn, mo ye ale rokadëhi ÿa?» ²¹ Piyer nukawo, më ntehnëka Yesu: «Ahwëhn, aÿi lë, ye yedëha?»

²² Yesu më ntëkwaka: «Ge ñada cëm hafo vokaju, ye yentahniki? Wëjë, tëfe!»

²³ Awa wanës watac campëlehn hnë vëhery vële hwëtahnëk hna; ntehnëdeho, arëfal arac cëmëdina. Bare Yesu dehnëlohna cëmëdina, umë lehnëko ge ñadina cëm hafo mbokaj, ye yentahnika?

²⁴ Arëfal arac dënk hnësëk had sefe do herëk watac. Njëtëbun cedeya dëŵu ña toña ye.

²⁵ Yesu mboko nti viyabah vihaŵary. Ge kerakënde fop, ntiyahnëko tëkëlakëndina ðuniÿa li vëkayëte vante herakënde va.

**Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala
Wamey: Vikerëh Vikasëk Wën gë Wapëgwala (New
Testament+)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wamey)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
f961026b-f72f-5bd7-9f75-efa7f932577e